

DOUGLAS WALTON

ΑΡΧΕΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΛΥΣΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

ΦΙΛΗΜΩΝ ΠΑΙΟΝΙΔΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ GUTENBERG 2021

© Εκδόσεις Gutenberg 2021

Στις *Αρχές της κριτικής επιχειρηματολογίας* ο Walton παραθέτει έναν σημαντικό αριθμό ασκήσεων χωρίς να δίνει τις λύσεις τους. Έτσι, θεωρήσαμε απαραίτητο να επιλύσουμε ενδεικτικά τουλάχιστον μία από κάθε ενότητα ασκήσεων, προκειμένου να μπορούν οι αναγνώστες και οι αναγνώστριες των *Αρχών* να ελέγχουν τον βαθμό στον οποίο έχουν αφομοιώσει το υλικό που μελετούν. Καθώς κινούμαστε σε έναν χώρο που δεν διέπεται από την αυστηρότητα των φυσικών επιστημών και των μαθηματικών, ενδέχεται σε ορισμένες περιπτώσεις να υπάρχουν περισσότερες από μία σωστές απαντήσεις. Οι λύσεις των ασκήσεων εμφανίζονται με πλάγιους χαρακτήρες. Τα διαγράμματα σχεδιάστηκαν από τον Αδριανό Φριλίνγκο, τον οποίο και ευχαριστούμε.

Φ. Π.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

Άσκηση 1.2

1. Στον διάλογο για το φιλοδώρημα να εντοπίσετε δύο ακόμα παραδείγματα όπου διατυπώνεται κάποιο επιχείρημα. Να βρείτε τις προκείμενες και το συμπέρασμα κάθε επιχειρήματος.

Πρώτο επιχείρημα (Προβάλλεται από την Helen)

Εάν δώσει κανείς μικρό φιλοδώρημα, προκαλεί δυσαρέσκεια και ενόχληση σε αυτόν που το λαμβάνει.

Εάν δώσει κανείς μεγάλο φιλοδώρημα, αισθάνεται ο ίδιος ενόχληση και δυσαρέσκεια.

Επομένως, ό,τι φιλοδώρημα και να δώσει κανείς, προκαλείται ενόχληση και δυσαρέσκεια.

Δεύτερο επιχείρημα (Προβάλλεται από τον Bob)

Εάν καταργούνταν η πρακτική του φιλοδωρήματος, πολλά εστιατόρια θα αναγκάζονταν να αυξήσουν τον βασικό μισθό.

Εάν αυξήσουν τον βασικό μισθό, θα χρεωκοπήσουν.

Εάν χρεωκοπήσουν, οι φοιτητές που εργάζονται σε αυτά θα μείνουν άνεργοι.

Εάν μείνουν άνεργοι, δεν θα μπορούν να χρηματοδοτήσουν τη φοίτησή τους σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Η φοίτηση σε ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι σημαντικό πράγμα.

Επομένως, η πρακτική του φιλοδωρήματος δεν πρέπει να καταργηθεί.

Άσκηση 1.3

Να προσδιορίσετε εάν κάθε μία από τις ακόλουθες γραμματικές προτάσεις είναι και δηλωτική πρόταση. Να αιτιολογήσετε την απόφασή σας υποδεικνύοντας γιατί η γραμματική πρόταση περιέχει μια δηλωτική πρόταση ή, για ποιους συγκεκριμένους λόγους, δεν περιέχει μια δηλωτική πρόταση.

β) Ποιο είναι το ατομικό βάρος του αλουμινίου;

Η συγκεκριμένη γραμματική πρόταση δεν αποτελεί δηλωτική πρόταση, καθώς δεν προβάλλεται κάποιος ισχυρισμός, ο οποίος μπορεί να αληθεύει ή να είναι ψευδής. Αντίθετα, τίθεται ένα ερώτημα με το οποίο ζητείται κάποια πληροφορία.

Άσκηση 1.4

2. Στην τέταρτη κίνηση του διαλόγου, η Alice παραδέχτηκε ότι, όταν οι γονείς της έκαναν λόγο για τον Άγιο Βασίλη, την ευχαριστούσε ιδιαίτερα η σκέψη ότι ο Άγιος Βασίλης είχε φέρει τα χριστουγεννιάτικα δώρα της. Ο Bob στην ίδια κίνηση πρόβαλε ένα επιχείρημα, το οποίο βασιζόταν σε αυτή τη δηλωτική πρόταση καθώς και σε άλλες παραδοχές. Να διατυπώσετε το επιχείρημα του Bob στην τέταρτη κίνηση ως ένα σύνολο προκειμένων και συμπεράσματος.

Είναι επωφελές να διηγούμαστε στα παιδιά ιστορίες που ανήκουν στη μυθοπλασία, αλλά περιέχουν ηθικά διδάγματα.

Η ιστορία του Αγίου Βασίλη ανήκει σε αυτή την κατηγορία.

Επομένως, είναι επωφελές να διηγούμαστε στα παιδιά την ιστορία του Αγίου Βασίλη.

Άσκηση 1.5

1. Να προσδιορίσετε εάν οι παρακάτω προτάσεις είναι ενικές, υπαρκτικές ή γενικεύσεις. Εάν είναι γενικεύσεις, να προσδιορίσετε τι είδους γενικεύσεις είναι.

α) Κάποιοι κάτοικοι του Παρισιού που διαμένουν στην Αριστερή Όχθη του Σηκουάνα είναι διανοούμενοι.

Υπαρκτική πρόταση.

γ) Ο John F. Kennedy δολοφονήθηκε στο Ντάλας

Ενική πρόταση.

κ) Οι εργένηδες είναι άνδρες

Καθολική γενίκευση.

λ) Τα περισσότερα σπίτια στο Σαν Φρανσίσκο είναι τσιμεντένια.

Αναιρέσιμη γενίκευση.

2. Να αναφέρετε ένα αντιπαράδειγμα σε σχέση με τις ακόλουθες γενικεύσεις.

α) Όλοι οι αστροναύτες που ταξίδεψαν με το διαστημικό λεωφορείο ήταν Αμερικανοί.

Αρκεί να κατονομάσει κανείς έναν από τους αστροναύτες διαφόρων εθνικοτήτων (Καναδούς, Γάλλους, Γερμανούς, Ελβετούς, Ρώσους, Ιταλούς κ.ά.) που συμμετείχαν στις αποστολές των διαστημικών λεωφορείων.

3. Να κρίνετε εάν το σόφισμα της αγνόησης των περιορισμών έχει διαπραχθεί σε κάποιο από τα ακόλουθα επιχειρήματα.

β) Οι περισσότεροι πρόσκοποι πουλάνε μπισκότα. Η Wilma είναι πρόσκοπος. Επομένως, η Wilma πουλάει μπισκότα.

Εδώ έχουμε το σόφισμα της αγνόησης των περιορισμών ή της βιαστικής γενίκευσης. Το συμπέρασμα δεν είναι αναγκαστικά αληθές, καθώς η Wilma μπορεί

να ανήκει στην κατηγορία των προσκόπων που δεν πουλάνε μπισκότα. Παρατηρείται μια εσφαλμένη μετάβαση από μια αναιρέσιμη γενίκευση («οι περισσότεροι πρόσκοποι») σε μια αυστηρή καθολική γενίκευση («όλοι οι πρόσκοποι»).

Άσκηση 1.6

Για κάθε ένα από τα παρακάτω παραδείγματα να συντάξετε έναν κατάλογο, ο οποίος θα περιέχει όλες τις δηλωτικές προτάσεις που τα συγκροτούν. Στις περιπτώσεις απλών επιχειρημάτων να προσδιορίσετε ποιες από αυτές τις προτάσεις λειτουργούν ως προκειμένες και ποιες ως συμπεράσματα. Στις περιπτώσεις όπου υπάρχουν αλυσίδες επιχειρημάτων, να αναδείξετε τον τρόπο που τα μικρότερα επιχειρήματα συνδυάζονται προκειμένου να συγκροτήσουν μια μεγαλύτερη αλυσίδα. Και στις δύο περιπτώσεις να δείξετε πώς οι προκειμένες υποστηρίζουν το συμπέρασμα σε έναν διάλογο για ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα.

β) Η ευθανασία οδηγεί στην απώλεια του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής. Οτιδήποτε οδηγεί στην απώλεια του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής είναι επικίνδυνο. Επομένως, η ευθανασία είναι επικίνδυνη.

Οτιδήποτε οδηγεί στην απώλεια του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής είναι επικίνδυνο. (Προκειμένη)

Η ευθανασία οδηγεί στην απώλεια του σεβασμού της ανθρώπινης ζωής. (Προκειμένη)

Επομένως, η ευθανασία είναι επικίνδυνη. (Συμπέρασμα)

ΑΣΚΗΣΗ 1.7

1. Στον διάλογο για τον Άγιο Βασίλη, εντοπίστε ένα παράδειγμα όπου η μία πλευρά αντικρούει το προηγούμενο επιχείρημα της άλλης πλευράς. Διατυπώστε κάθε επιχείρημα ως ένα σύνολο προκειμένων και συμπεράματος.

Bob (5): Νομίζω ότι τα παιδιά είναι πολύ πιο έξυπνα. Γνωρίζουν πως η ιστορία του Αγίου Βασίλη είναι ένα «λευκό ψέμα», μια επινόηση των μεγάλων για να κάνουν τα Χριστούγεννα των παιδιών περισσότερο συναρπαστικά. Η εξαπάτηση είναι παροδική, τα παιδιά γνωρίζουν πως δεν υπάρχει πρόθεση να τα ξεγελάσουν όσον αφορά τα γεγονότα, αλλά μόνο να τα διασκεδάσουν σε μια περίοδο που χρειάζονται ιστορίες για να είναι στα πάνω τους.

Η εξαπάτηση που υφίστανται τα παιδιά από την ιστορία του Αγίου Βασίλη είναι παροδική.

Τα παιδιά διασκεδάζουν με τέτοιες ιστορίες.

Επομένως, δεν υπάρχει κάτι το ηθικά επιβλαβές στο να λέμε στα παιδιά την ιστορία του Αγίου Βασίλη.

Alice (6): Αντιλαμβάνομαι ότι το ψέμα για τον Άγιο Βασίλη είναι σχετικά αβλαβές, αλλά εξακολουθώ να πιστεύω ότι ένα ψέμα είναι πάντα ένα ψέμα. Πρόκειται για ζήτημα αρχών. Από τη στιγμή που επιτρέψεις κάθε είδους ψευδολογία, μπορεί να σου γίνει συνήθεια. Δεν είναι δύσκολο να αρχίσεις να λες ψέματα για οτιδήποτε, προκειμένου να αποκτήσεις αυτό που θέλεις. Κινδυνεύεις να γίνεις σαν και αυτούς τους χειριστικούς και αναξιόπιστους ανθρώπους που, όταν τους συμφέρει, δεν διστάζουν να ξεστομίσουν οποιοδήποτε ψέμα. Έχουμε ήδη πολλούς από αυτούς σε υψηλά πολιτικά αξιώματα.

Εάν αρχίσουμε να λέμε ψέματα, θα μας γίνει συνήθεια, και μετά θα ψευδόμαστε συνεχώς προκειμένου να εξυπηρετήσουμε τα συμφέροντά μας. Αυτό είναι κάτι το απευκταίο. (Υπονοείται –Άδηλη προκειμένη)

Επομένως, δεν θα πρέπει να λέμε στα παιδιά ψευδείς ιστορίες, ακόμα και εάν αυτές είναι αβλαβείς, όπως αυτή του Αγίου Βασίλη.

ΑΣΚΗΣΗ 1.8

4. Εντοπίστε τις προκειμένες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος που παρουσιάζει ο Mark στην τρίτη κίνηση. Είναι η αντίδραση της Sarah σε αυτό αντίκρουση ή απλή αμφισβήτηση του επιχειρήματος; Παραθέστε έναν λόγο για να στηρίξετε την απάντησή σας.

Επιχείρημα του Mark

Εάν κάτι δεν έχει αποδειχθεί επιβλαβές, θα πρέπει να το θεωρούμε μη επιβλαβές. Τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα δεν έχουν αποδειχθεί επιβλαβή.

Επομένως, θα πρέπει να θεωρούμε τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα μη επιβλαβή.

Η Sarah δεν αμφισβητεί απλώς αυτό συμπέρασμα αλλά επιχειρεί να δείξει ότι όλη η συλλογιστική του Mark είναι εσφαλμένη. Τον κατηγορεί ότι διαπράττει το σόφισμα της άγνοιας, καθώς συνάγει το συμπέρασμα ότι το α δεν είναι χ από τη στιγμή δεν έχει αποδειχθεί μέχρι τώρα ότι είναι χ. Αυτό ισοδυναμεί με αναίρεση.

ΑΣΚΗΣΗ 1.9

1. Χαρακτηρίστε τις παρακάτω περιπτώσεις ως διαφωνία ή αντιπαράθεση, παρέχοντας λόγους για να υποστηρίξετε την επιλογή σας.

β) Ο Max και η Melissa διαφωνούν σε σχέση με την ύπαρξη του Θεού. Αυτός είναι θρησκευόμενος, ενώ αυτή αγνωστικίστρια.

Εδώ έχουμε διαφωνία. Η Melissa δεν πιστεύει στην ύπαρξη του Θεού, αλλά δεν υποστηρίζει και την ανυπαρξία του, καθώς δεν γνωρίζει εάν πράγματι υπάρχει ή δεν υπάρχει.

γ) Η Sandra και ο Scott διαφωνούν ως προς την ύπαρξη του Θεού. Αυτή είναι θρησκευόμενη, ενώ αυτός άθεος.

Αυτή είναι μια περίπτωση αντιπαράθεσης. Η Sandra και ο Scott υποστηρίζουν θέσεις που δεν μπορεί να είναι ταυτόχρονα αληθείς, δηλαδή το ότι ο Θεός υπάρχει και ότι ο Θεός δεν υπάρχει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

ΑΣΚΗΣΗ 2.1

2. Αποδείξτε ότι το παρακάτω σύνολο δηλωτικών προτάσεων είναι ασύμβατο εντοπίζοντας μια αντίφαση που μπορεί να συναχθεί από τη σχετική επιχειρηματολογία.

- α) Όλοι οι ρομαντικοί ιδεαλιστές αγαπούν την ποίηση.
- β) Όλοι οι άνθρωποι που αγαπούν την ποίηση είναι στοργικοί.
- γ) Όλοι οι στοργικοί άνθρωποι αγαπούν τα κατοικίδια.
- δ) Ο Sam είναι ρομαντικός ιδεαλιστής.
- ε) Ο Sam φοβάται το κατοικίδιο φίδι μου.
- στ) Όποιος φοβάται το κατοικίδιο φίδι μου δεν αγαπά τα κατοικίδια.

Από τη στιγμή δεχτούμε ότι «Όλοι οι ρομαντικοί ιδεαλιστές αγαπούν τα κατοικίδια», όπως προκύπτει από τις προτάσεις (α), (β) και (γ), οι προτάσεις «ο Sam είναι ρομαντικός ιδεαλιστής» (δ) και «Ο Sam δεν αγαπά τα κατοικίδια», η οποία προκύπτει από τις προτάσεις (ε) και (στ) είναι αντιφατικές, καθώς δεν μπορούν να είναι ταυτόχρονα αληθείς.

ΑΣΚΗΣΗ 2.2

Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα στην κάθε μία από τις ακόλουθες συναγωγές. Εντοπίστε τη γενίκευση στη συναγωγή, και κρίνετε εάν ανήκει στον παραγωγικό, τον επαγωγικό ή τον εικολογικό τύπο.

- α) Όλοι οι κύκνοι είναι πτηνά. Η Beverly είναι κύκνος. Επομένως, η Beverly είναι πτηνό.

*Όλοι οι κύκνοι είναι πτηνά
Η Beverly είναι κύκνος*

Επομένως, η Beverly είναι πτηνό.

Στην πρώτη προκείμενη υπάρχει μια καθολική γενίκευση. Πρόκειται για ένα έγκυρο παραγωγικό επιχείρημα. Εάν υποθέσουμε ότι οι δύο προκείμενες αληθεύουν, το συμπέρασμα είναι αναγκαστικά αληθές.

- γ) Ο συνήθης εργαζόμενος δεν έχει την οικονομική άνεση να πετάξει με το Κονκόρντ. Ο Frank είναι ένας τυπικός εργαζόμενος. Ο Frank δεν μπορεί να πετάξει με το Κονκόρντ.

Ο συνήθης εργαζόμενος δεν έχει την οικονομική άνεση να πετάξει με το Κονκόρντ. Ο Frank είναι ένας τυπικός εργαζόμενος.

Επομένως, ο Frank δεν μπορεί να πετάξει με το Κονκόρντ.

Το επιχείρημα αυτό είναι εικολογικό. Στην πρώτη προκείμενη έχουμε μια εύλογη αλλά αναιρέσιμη γενίκευση, η οποία δεν βασίζεται σε ακριβή αριθμητικά δεδομένα. Μπορούμε να δεχτούμε προσωρινά το συμπέρασμα ως αληθές, θεωρώντας ταυτόχρονα ότι θα μπορούσε να αναιρεθεί, εάν προέκυπτε, για παράδειγμα, ότι ο Frank είχε πρόσφατα κερδίσει ένα μεγάλο ποσό στο λαχείο ή συλλέγονταν εμπειρικά δεδομένα, τα οποία θα έδειχναν ότι η πτήση με το Κονκόρντ δεν ήταν τόσο ακριβή για τον μέσο εργαζόμενο στις ΗΠΑ.

στ) 70% των πτηνών στον ζωολογικό κήπο πετούν. Ο Tweety είναι ένα πτηνό σε αυτό τον ζωολογικό κήπο. Επομένως, ο Tweety πετάει.

70% των πτηνών στον ζωολογικό πετούν.

Ο Tweety είναι ένα πτηνό σε αυτό τον ζωολογικό κήπο

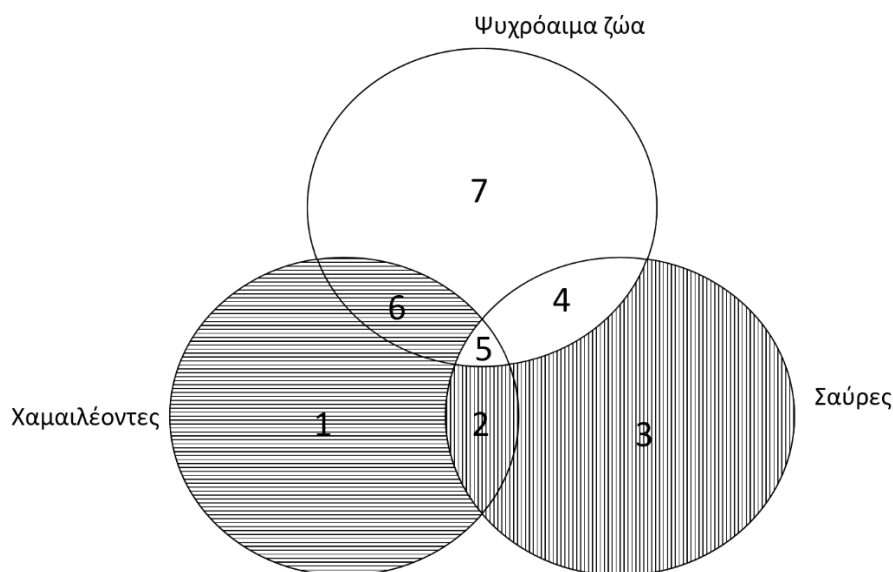
Επομένως, ο Tweety πετάει.

Το επιχείρημα είναι επαγωγικό. Στην πρώτη προκείμενη έχουμε μια επαγωγική γενίκευση που βασίζεται σε αυστηρή εμπειρική έρευνα. Το συμπέρασμα είναι πολύ πιθανό να αληθεύει, αλλά δεν είναι αναγκαστικά αληθές, καθώς ο Tweety μπορεί να ανήκει στο τριάντα τοις εκατό των πουλιών που δεν πετούν.

ΑΣΚΗΣΗ 2.3

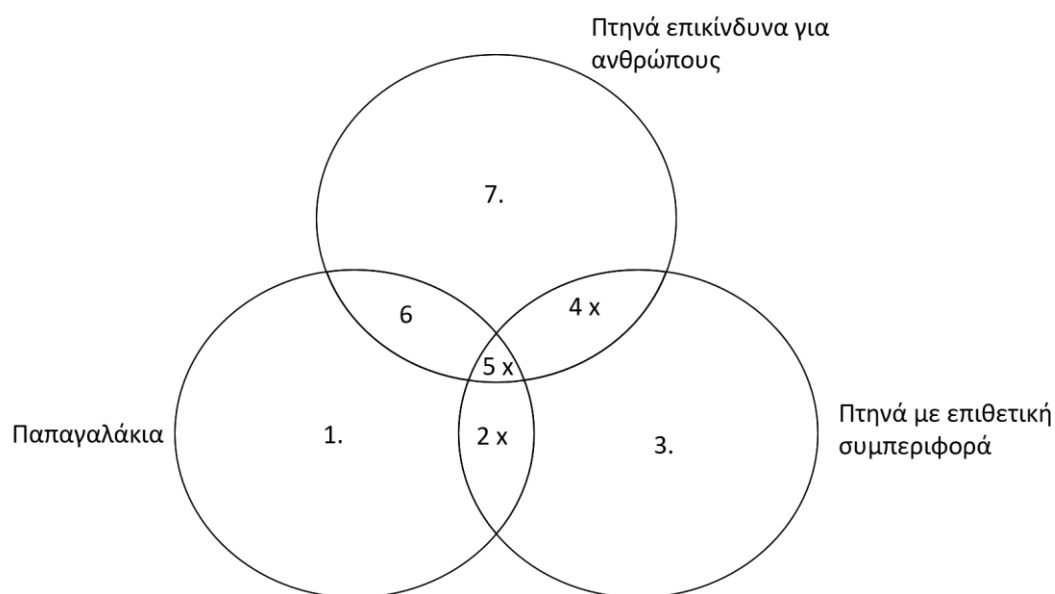
Χρησιμοποιήστε διαγράμματα Venn προκειμένου να καθορίσετε εάν τα παρακάτω συλλογιστικά επιχειρήματα είναι έγκυρα ή άκυρα.

α) Όλοι οι χαμαιλέοντες είναι σαύρες. Όλες οι σαύρες είναι ψυχρόαιμα ζώα. Επομένως, όλοι οι χαμαιλέοντες είναι ψυχρόαιμα ζώα.

Συμπληρώνοντας το διάγραμμα για τις δύο προκείμενες, παρατηρούμε ότι οι περιοχές 1 και 2 είναι σκιασμένες. Επομένως, η περιοχή του συμπεράσματος «Όλοι οι χαμαιλέοντες είναι ψυχρόαιμα ζώα είναι πλήρως συμπληρωμένη και ο συλλογισμός είναι έγκυρος.

(δ) Ορισμένα παπαγαλάκια είναι πτηνά που παρουσιάζουν επιθετική συμπεριφορά. Ορισμένα πτηνά που παρουσιάζουν επιθετική συμπεριφορά είναι επικίνδυνα για τους ανθρώπους. Επομένως, ορισμένα παπαγαλάκια είναι επικίνδυνα για τους ανθρώπους.

Συμπληρώνοντας το διάγραμμα για τις δύο προκείμενες, παρατηρούμε ότι δεν έχουμε καμία πληροφορία για την περιοχή 6. Επομένως, η περιοχή του συμπεράσματος «Ορισμένα παπαγαλάκια είναι επικίνδυνα για τους ανθρώπους» δεν είναι πλήρως συμπληρωμένη και ο συλλογισμός είναι άκυρος.

ΑΣΚΗΣΗ 2.4

Εντοπίστε τις απλές προτάσεις στις παρακάτω σύνθετες προτάσεις και δείξτε πώς οι σύνθετες προτάσεις απαρτίζονται από τις απλές, κατονομάζοντας τη λογική διαδικασία που χρησιμοποιείται κάθε φορά.

α) Αν η χρήση αντιβιοτικών δεν περιοριστεί, η φυματίωση και η πολιομυελίτιδα θα είναι αδύνατο να ελεγχθούν.

Εδώ έχουμε ένα υποθετικό λόγο, όπου και η υπόθεση και η απόδοση αποτελούν αρνητικές προτάσεις.

γ) Ο Bob είτε είναι γκάνγκστερ, είτε εργάζεται για το FBI ως μυστικός πράκτορας.

Εδώ έχουμε μια διάζευξη που αποτελείται από δύο προτάσεις.

στ) Αν αυτό το αντικείμενο είναι μεταλλικό, τότε θα έλκεται από ένα μαγνητικό πηνίο, εφόσον αυτό τοποθετηθεί κοντά του.

«Εάν αυτό το αντικείμενο είναι μεταλλικό» και «εάν τοποθετηθεί κοντά ένα μαγνητικό πηνίο», τότε «θα έλκεται από το μαγνητικό πηνίο». Εδώ έχουμε ένα υποθετικό λόγο με δύο υποθέσεις που συνδέονται συζευκτικά μεταξύ τους.

ΑΣΚΗΣΗ 2.5

1. Αποφασίστε αν οι παρακάτω συναγωγές έχουν τη μορφή (MP), τη μορφή (MT) ή καμία από τις δύο μορφές επιχειρήματος.

α) Αν ο Σωκράτης είναι άνδρας, τότε το Σωκράτης δεν είναι θηλυκό. Ο Σωκράτης είναι άνδρας. Επομένως, ο Σωκράτης δεν είναι θηλυκό.

Modus ponens

Εάν A , τότε όχι- B
 A

Επομένως, όχι- B

γ) Αν ο Bob βρίσκεται στη Γερμανία, τότε ο Bob δεν βρίσκεται στην Ιταλία. Ο Bob δεν βρίσκεται στην Ιταλία. Επομένως, ο Bob βρίσκεται στη Γερμανία.

Τίποτα από τα δύο

Εάν A , τότε όχι- B .
Όχι- B

Επομένως, όχι- A

Το επιχείρημα αυτό ονομάζεται κατάφαση της απόδοσης και είναι άκυρο.

ε) Αν ο Boris είναι τίγρη, τότε ο Boris είναι ζώο. Ο Boris δεν είναι ζώο. Επομένως, ο Boris δεν είναι τίγρη.

Modus tollens

Εάν A , τότε B
Όχι- B

Επομένως, όχι- A

ΑΣΚΗΣΗ 2.6

Αποφασίστε ποια από τα παρακάτω επιχειρήματα είναι παραγωγικά και ποια είναι επαγωγικά.

α) Όλοι οι υπερήρωες νικάνε τους κακούς. Ο Batman είναι υπερήρωας. Συνεπώς, ο Batman νικά τους κακούς.

Το επιχείρημα αυτό είναι παραγωγικό, καθώς το συμπέρασμα είναι αναγκαστικά αληθές, εάν υποθέσουμε ότι οι προκείμενες είναι αληθείς. Επίσης η πρώτη προκείμενη αποτελεί καθολική γενίκευση («Όλοι οι υπερήρωες»).

γ) Σχεδόν όλοι οι υπερήρωες έχουν μια θανάσιμη αδυναμία. Ο Superman είναι υπερήρωας. Επομένως, ο Superman έχει μια θανάσιμη αδυναμία.

Το επιχείρημα αυτό είναι επαγωγικό. Το συμπέρασμα είναι πολύ πιθανό να αληθεύει αλλά δεν είναι αναγκαστικά αληθές. Στην πρώτη προκείμενη η λέξη «σχεδόν» μας υποδεικνύει ότι έχουμε μια πιθανολογική γενίκευση.

ΑΣΚΗΣΗ 2.7

Αναλύστε την επιχειρηματολογία που χρησιμοποιείται στους παρακάτω διαλόγους.

α) Δυο στρατιώτες βλέπουν ένα σύννεφο σκόνης να κινείται προς το μέρος τους από τα ανατολικά. Ο ένας λέει στον άλλον: «Πρέπει να είναι μια εχθρική ίλη τεθωρακισμένων που πλησιάζει».

Εδώ έχουμε ένα παράδειγμα συλλογιστικής που βασίζεται στην ευλογοφάνεια. Ο στρατιώτης βασιζόμενος στη γενικότερη εμπειρία που διαθέτει εικάζει ότι πίσω από το σύννεφο σκόνης κρύβεται μια επελαύνουσα ίλη τεθωρακισμένων. Ωστόσο, το συμπέρασμά του θα μπορούσε να αναιρεθεί, εάν αποδειχτεί ότι το σύννεφο σκόνης οφείλεται σε μια ξαφνική μεταβολή του ανέμου.

ΑΣΚΗΣΗ 2.8

1. Να προσδιορίσετε αν η συλλογιστική που χρησιμοποιείται στα παρακάτω κείμενα διαλόγου αποτελεί επιχείρημα ή εξήγηση, τεκμηριώνοντας για την απάντησή σας.

ε) Η έκτρωση είναι δικαίωμα της γυναίκας. Επομένως, η έκτρωση είναι αποδεκτή.

Πρόκειται για εξήγηση. Δεν υπάρχει κάποιο επιχείρημα που θα αποδείκνυε γιατί οι γυναίκες έχουν αυτό το δικαίωμα. Απλώς διευκρινίζεται ότι εάν οι γυναίκες έχουν αυτό το δικαίωμα, η έκτρωση είναι αποδεκτή.

στ) Η έκτρωση συνιστά θανάτωση του εμβρύου. Το έμβρυο είναι πρόσωπο. Συνεπώς, η έκτρωση δεν είναι αποδεκτή.

Πρόκειται για επιχείρημα. Με βάση το ότι το έμβρυο είναι πρόσωπο, το ότι η έκτρωση συνιστά θανάτωση του εμβρύου και την άδηλη προκείμενη ότι δεν είναι αποδεκτό να θανατώνονται πρόσωπα, υποστηρίζεται ότι η έκτρωση δεν είναι αποδεκτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ ΣΧΗΜΑΤΑ

ΑΣΚΗΣΗ 3.1

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος, τα οποία θα έπρεπε να ληφθούν υπ' όψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα μπορούσαν να διατυπωθούν.

γ) Ο Herman και η Louise είναι Καναδοί τουρίστες στην Αυστραλία. Καθώς ετοιμάζεται να πατήσει στο οδόστρωμα, ο Herman ρωτά: «Ποιος έχει προτεραιότητα, οι πεζοί ή οι οδηγοί;». Η Louise απαντά: «Παρατηρώ ότι όλοι οι άλλοι πεζοί δίνουν προτεραιότητα στα αυτοκίνητα».

Πρόκειται για το μετά λόγου γνώσεως επιχείρημα. Η Louise θεωρεί εύλογα ότι θα πρέπει να ακολουθήσουν τους άλλους πεζούς που είναι σε θέση να γνωρίζουν ποιος έχει προτεραιότητα. Μια κρίσιμη ερώτηση θα ήταν εάν οι πεζοί που έχει παρατηρήσει είναι κάτοικοι της περιοχής ή επισκέπτες που εφαρμόζουν ό,τι ισχύει στα δικά τους μέρη.

στ) Ο δρ Zorba, ειδικός ογκολόγος, καταθέτει στο δικαστήριο για την υπόθεση ενός άνδρα που υπέστη μώλωπες από τη ζώνη ασφαλείας του, όταν τον χτύπησε από πίσω ένα άλλο αυτοκίνητο. Ο άνδρας αργότερα διαγνώστηκε με καρκίνο των όρχεων. Ο δρ Zorba κατέθεσε ότι, κατά την άποψή του, ο μώλωπας από τη ζώνη ασφαλείας υπήρξε αιτιακός παράγοντας στην ανάπτυξη του καρκίνου των όρχεων του άνδρα. Ο γιατρός από την ασφαλιστική εταιρεία κατέθεσε ότι δεν υπάρχουν αποδεδειγμένα ιατρικά στοιχεία ότι οι μώλωπες ή τα τραύματα που προκαλούνται από περίσφιξη της ζώνης ασφαλείας προκαλούν καρκίνο.

Πρόκειται για επίκληση της αυθεντίας. Το δικαστήριο θα μπορούσε εκ πρώτης όψεως να αποδεχτεί την αιτιολογία της διάγνωσης του δρ Zorba αναγνωρίζοντας ότι αποτελεί αυθεντία στην ογκολογία. Ωστόσο, υπάρχει μια σειρά κριτικών ερωτήσεων που είναι κρίσιμες για την οριστική αποδοχή της αιτιολογίας της διάγνωσής του. Υπάρχουν άλλες περιπτώσεις που έχουν καταγραφεί στη σχετική βιβλιογραφία; Έχει δίκιο ή όχι ο γιατρός της ασφαλιστικής εταιρείας που αμφισβητεί αυτή την αιτιολογία; Είναι ο δρ Zorba αξιόπιστη πηγή ή μήπως λέει αυτά που λέει για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα του ενάγοντα; Είναι ο γιατρός της ασφαλιστικής εταιρείας αξιόπιστη πηγή ή μήπως λέει αυτά που λέει για να εξυπηρετήσει τα συμφέροντα της εταιρείας;

ΑΣΚΗΣΗ 3.2

Να αναλύσετε τα παρακάτω επιχειρήματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχέδιο που περιλαμβάνεται. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του

επιχειρήματος. Αν στο επιχείρημα υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

ε) Είμαι σίγουρος ότι θα θέλεις να ψηφίσεις την πρότασή μου. Όλοι οι ιδιαίτερα μορφωμένοι επαγγελματίες την υποστηρίζουν και πάντα συνειδητοποιούν αμέσως τα οφέλη της.

Πρόκειται για επίκληση της κοινής πρακτικής. Ο επιχειρηματολογών επικαλείται το τι κάνουν οι επαγγελματίες καθώς και ότι αυτό που κάνουν εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους. Θα μπορούσαν να τεθούν δύο κριτικές ερωτήσεις: (α) Αληθεύει ότι όλοι οι ιδιαίτερα μορφωμένοι επιχειρηματίες υποστηρίζουν αυτή την πρόταση; Πώς το γνωρίζουμε αυτό; (β) Ακόμα, και αν όλοι οι μορφωμένοι επιχειρηματίες υποστηρίζουν αυτή την πρόταση, μήπως αυτή είναι επιζήμια για όσους και όσες δεν ανήκουν σε αυτή την ομάδα;

ΑΣΚΗΣΗ 3.3

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

β) Όταν διαπιστώνεται ότι ένα άτομο πάσχει από καρκίνο, γίνεται κάθε προσπάθεια να εξολοθρευθεί ο καρκινικός όγκος, είτε μέσω εγχείρησης, είτε μέσω ακτινοβολιών, είτε μέσω χημειοθεραπείας. Αλλά οι δολοφόνοι και οι απαγωγείς αποτελούν καρκινικούς όγκους για την κοινωνία. Επομένως, όταν συλλαμβάνονται και καταδικάζονται τέτοιοι κακοποιοί, θα πρέπει να τυγχάνουν της ίδιας μεταχείρισης με τα άλλα είδη καρκίνου και να εξαλείφονται μέσω της θανατικής ποινής.

Πρόκειται για χαρακτηριστική περίπτωση ατυχούς αναλογικού επιχειρήματος. Ο επιχειρηματολογών υποστηρίζει ότι υπάρχει ένα κοινό σημείο μεταξύ του ανθρώπινου οργανισμού και της ανθρώπινης κοινωνίας. Αυτό είναι ο καρκίνος εννοούμενος κυριολεκτικά ως ασθένεια και μεταφορικά ως «κοινωνική» ασθένεια, η οποία εντοπίζεται στους δολοφόνους και τους απαγωγείς. Επομένως, καταλήγει, όπως εξοντώνουμε τα καρκινικά κύτταρα για να σώσουμε τον οργανισμό έτσι θα πρέπει να καταδικάζουμε σε θάνατο αυτούς τους εγκληματίες για να γλυτώσει το υπόλοιπο κοινωνικό σώμα. Ωστόσο, η προβαλλόμενη ομοιότητα μεταξύ οργανισμού και κοινωνίας είναι παραπλανητική, καθώς στην δεύτερη περίπτωση ο όρος «καρκίνος» χρησιμοποιείται μεταφορικά για να δηλωθεί απλώς η απαξία που αποδίδει ο επιχειρηματολογών σε εγκληματίες. Η ουσιαστική ανομοιότητα των συγκρινόμενων στοιχείων υπονομεύει την ευλογοφάνεια του συμπεράσματος.

ΑΣΚΗΣΗ 3.4

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

α) Μια έκθεση που δημοσιεύθηκε στο *Journal of the American Medical Association* ανακάλυψε μια στατιστική σχέση ανάμεσα στην τυπική φαλάκρα «ανδρικού τύπου» (επέκταση προς τα έξω από την κορυφή της κεφαλής) και τα καρδιακά επεισόδια. Οι άνδρες με αυτό τον τύπο φαλάκρας βρέθηκαν ότι έχουν από 30% έως 300% περισσότερες πιθανότητες να υποστούν καρδιακό επεισόδιο από ό,τι οι άνδρες με μικρή ή καθόλου απώλεια μαλλιών. Οι ερευνητές δίστασαν να προβούν στο συμπέρασμα ότι η φαλάκρα προκαλεί καρδιακά επεισόδια, και ορισμένοι διερωτήθηκαν αν μπορεί να παίζει κάποιον ρόλο το άγχος ή κάποιος κοινός ορμονικός παράγοντας (David Gelman, Carolyn Friday and Shawn D. Lewis, «A Really Bad Hair Day,» *Newsweek*, March 8, 1993, 62).

Έχουμε ένα συσχετιστικό-αιτιακό επιχείρημα. Εντοπίζεται μια συσχέτιση μεταξύ της παρουσίας ενός τύπου φαλάκρας και της πρόκλησης καρδιακών επεισοδίων. Το συμπέρασμα αυτού του επιχειρήματος είναι ότι η φαλάκρα αυτή προκαλεί τα καρδιακά επεισόδια. Ωστόσο, για να γίνει αποδεκτό αυτό το συμπέρασμα θα πρέπει να είμαστε πεπεισμένοι ότι η συσχέτιση ισχύει, ότι δεν πρόκειται για μια απλή σύμπτωση και οι δύο αυτές οργανικές καταστάσεις να προκαλούνται από διαφορετικές αιτίες, και τέλος να μην υπάρχει ένα κοινός παράγοντας (όπως το άγχος) που να προκαλεί και τις δύο καταστάσεις.

ΑΣΚΗΣΗ 3.5

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

β) Ο Bob επιχειρεί να επισκευάσει το ραδιόφωνό του πιάνοντας ένα γυμνό καλώδιο. Η Jane τον προειδοποιεί: «Δεν θα το έκανα στη θέση σου. Θα μπορούσες να πάθεις ηλεκτροπληξία!»

Επιχείρημα της επίκλησης αρνητικών συνεπειών. Η Jane υποστηρίζει ότι ο Bob πρέπει να αφήσει τα καλώδια για να μην πάθει ηλεκτροπληξία. Το συμπέρασμα αυτό θα μπορούσε να αναιρεθεί, εάν αποδειχτεί ότι δεν συντρέχουν συνθήκες πρόκλησης ηλεκτροπληξίας, όπως στην περίπτωση όπου ο Bob έχει κατεβάσει τον γενικό διακόπτη παροχής ρεύματος.

στ) Ο Trevor και η Mary διαφωνούν για το αν οι άδειες οδήγησης θα έπρεπε να περιλαμβάνουν φωτογραφίες. Ο Trevor υποστηρίζει: «Θα ήταν το πρώτο βήμα προς ένα αστυνομοκρατούμενο κράτος!»

Επιχείρημα της ολισθηρής πλαγιάς. Ο Trevor υποστηρίζει ότι, εάν δεχτούμε τη θέση της Mary να μπουν φωτογραφίες στις άδειες οδήγησης, έχουμε εισέλθει σε μια καθοδική τροχιά, μοιραία κατάληξη της οποίας είναι η εγκαθίδρυση ενός αστυνομοκρατούμενου κράτους. Το επιχείρημα αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί με ένα αντιπαράδειγμα, το οποίο θα έδειχνε ότι η υιοθέτηση αυτού του μέτρου σε άλλες χώρες δεν επέφερε κάποιο αρνητικό αποτέλεσμα. Ακόμα, θα μπορούσε να ζητηθεί από τον Trevor να εξηγήσει ποια άλλα βήματα θα ακολουθήσουν μέχρι να φτάσουμε στη βάση της πλαγιάς και να εξηγήσει γιατί πιστεύει ότι αυτά τα βήματα θα πραγματοποιηθούν.

ΑΣΚΗΣΗ 3.6

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

1. Η Barbara είχε καταρροή, πυρετό, βήχα και ρινική συμφόρηση. Την πέμπτη ημέρα εμφανίστηκαν κόκκινα σημάδια στο σώμα της. Επομένως, η Barbara έχει ιλαρά.

Επιχείρημα βασιζόμενο σε ενδείξεις. Ωστόσο, επειδή υπάρχουν και άλλες ασθένειες που θα μπορούσαν να είναι σύμφωνες με αυτές τις ενδείξεις, το συμπέρασμα μπορεί να γίνει αποδεκτό μόνο εάν επιβεβαιωθεί με περαιτέρω εξετάσεις.

ΑΣΚΗΣΗ 3.7

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

Διάλογος (α)

RON: Rose, είσαι Καθολική, έτσι δεν είναι;

ROSE: Ναι, όπως γνωρίζεις.

RON: Τότε λοιπόν δεν θα ψηφίσεις Δημοκρατικούς στις επόμενες εκλογές, επειδή υποστηρίζουν τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων.

Επιχείρημα βασιζόμενο στις δεσμεύσεις του λόγου. Ο Ron θεωρεί ότι η πίστη της Rose στον καθολικισμό, ο οποίος τάσσεται κατά των εκτρώσεων, τη δεσμεύει να

μην υποστηρίζει το δημοκρατικό κόμμα που τοποθετείται υπέρ των εκτρώσεων. Ο πλέον εύλογος τρόπος για να αντικρούσει η Rose το επιχείρημα του Ron είναι να υποστηρίξει ότι πράγματι διαφωνεί με τη στάση του δημοκρατικού κόμματος στο θέμα των εκτρώσεων, αλλά θα το ψηφίσει για το υπόλοιπο μέρος του πολιτικού προγράμματός του με το συντάσσεται απόλυτα. Έτσι, αποφεύγει να εμφανιστεί ασυνεπής.

Διάλογος (γ)

BRUTUS: Είπες ότι υποστηρίζεις την ελεύθερη επιχειρηματικότητα, έτσι δεν είναι;
BARBARA: Ναι, αυτό υποστήριξα.

BRUTUS: Την προηγούμενη εβδομάδα, όμως, είπες ότι ενέκρινες τη νέα πολιτική εντατικοποίησης των ελέγχων της βιομηχανικής ρύπανσης στην περιοχή του Κόλπου. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, δεν δεσμεύεσαι όντως στην αρχή της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας.

Εδώ έχουμε ένα επιχείρημα που βασίζεται στις ασυνεπείς δεσμεύσεις του λόγου. Η Barbara κατηγορείται από τον Brutus για ασυνέπεια, επειδή τάσσεται ταυτόχρονα υπέρ της ελεύθερης επιχειρηματικότητας και υπέρ της εντατικοποίησης των ελέγχων της βιομηχανικής ρύπανσης. Θα μπορούσε να του απαντήσει ότι δεν υπάρχει κάποια αντίφαση ως προς τις πεποιθήσεις της, καθώς δεν θεωρεί ότι η ελεύθερη επιχειρηματικότητα περιλαμβάνει την ελευθερία των επιχειρήσεων να ρυπαίνουν το περιβάλλον κατά το δοκούν.

ΑΣΚΗΣΗ 3.8

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

α) Ο Bob Smith κατηγορήθηκε κάποτε για σεξουαλική παρενόχληση. Θα ήταν επομένως λάθος να πάρουμε στα σοβαρά τις απόψεις αυτού του κατάπτυστου διεστραμμένου. Συνεπώς, η θεωρία του σχετικά με την εξαφάνιση των δεινοσαύρων θα έπρεπε να απορριφθεί.

Άμεσο επιχείρημα ad hominem. Ο επιχειρηματολογών καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η θεωρία του του Bob Smith για την εξαφάνιση των δεινοσαύρων θα πρέπει να απορριφθεί, επειδή ο εισηγητής της είχε κάποτε κατηγορηθεί για σεξουαλική παρενόχληση. Ως κριτική σε αυτό το επιχείρημα θα μπορούσαν να ειπωθούν τα εξής: (α) Από το γεγονός ότι ο Bob Smith κατηγορήθηκε για σεξουαλική παρενόχληση δεν συνεπάγεται ότι είναι και ένοχος σεξουαλικής παρενόχλησης. (β) Ακόμα, και εάν δεχτούμε ότι ο Smith συμπεριφέρεται ανάρμοστα στο εργασιακό περιβάλλον του, αυτό δεν είναι κάτι που φαίνεται να επηρεάζει την εγκυρότητα της επιστημονικής θεωρίας του για τους δεινοσαύρους. Η καταδικαστέα συμπεριφορά δεν είναι ασύμβατη με την επιστημονική δεινότητα. (γ) Ακόμα και εάν δεχτούμε ότι πράγματι συμπεριφέρθηκε με αυτόν τον τρόπο και ότι αυτό επηρεάζει την

επιστημονική αξιοπιστία του, αυτός δεν είναι λόγος για απορριφθεί συλλήβδην η θεωρία του χωρίς να εξεταστεί εξονυχιστικά και με αυστηρά επιστημονικά κριτήρια.

β) *Παιδί προς γονέα*: Το επιχείρημά σου ότι θα έπρεπε να σταματήσω να κλέβω γλυκά από το μαγαζί στη γωνία είναι ατυχές. Εσύ ο ίδιος μου είπες μόλις μια εβδομάδα πριν ότι και εσύ έκλεβες γλυκά, όταν ήσουν παιδί.

Περιστασιακό επιχείρημα ad hominem. Το παιδί αμφισβητεί την ορθότητα του συμπεράσματος του γονέα ότι δεν πρέπει να κλέβει γλυκά με το σκεπτικό ότι είναι ανειλικρινής, καθώς έχει παραδεχτεί πως έχει κάνει ο ίδιος στο παρελθόν αυτό που του απαγορεύει. Ο γονέας θα μπορούσε να απαντήσει ότι έχει μετανοήσει για το γεγονός ότι έκλεβε (και κατά συνέπεια ότι είναι ειλικρινής σε αυτό που του ζητάει) ή ότι το να κλέβει κανείς γλυκά είναι ηθικά εσφαλμένο ανεξάρτητα από το τι κάνουν ή έκαναν οι άλλοι.

ΑΣΚΗΣΗ 3.9

Να αναλύσετε τα παρακάτω παραδείγματα εντοπίζοντας το επιχειρηματολογικό σχήμα που περιέχουν. Εντοπίστε τις προκειμένες και το συμπέρασμα του επιχειρήματος. Αν υπάρχουν αμφιλεγόμενα σημεία του επιχειρήματος που θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη, εντοπίστε τις κριτικές ερωτήσεις που θα έπρεπε να διατυπωθούν.

δ) Το επιχείρημά σου υποστηρίζει το ελεύθερο εμπόριο. Συνεπώς, πρόκειται για μια υπερασπιστική της παγκοσμιοποίησης άποψη που υποστηρίζει τις μεγάλες εταιρείες που αντιτίθενται στα ανθρώπινα δικαιώματα.

Βασιζόμενο στη λεκτική ταξινόμηση επιχείρημα. Ο επιχειρηματολογών θεωρεί ότι κάθε επιχείρημα που μπορεί να ταξινομηθεί ως υπεράσπιση του ελεύθερου εμπορίου έχει την ακόλουθη ιδιότητα: υπερασπίζεται εκ προοιμίου την παγκοσμιοποίηση και τις μεγάλες εταιρείες που αντιτίθενται στα ανθρώπινα δικαιώματα. Επομένως, το ίδιο μπορεί να ειπωθεί και για το επιχείρημα του συνομιλητή του. Σε αυτό θα μπορούσε να αντιτείνει κανείς ότι υπάρχουν και υπερασπίσεις του ελεύθερου εμπορίου που δεν έχουν αυτόν τον χαρακτήρα ή ότι ο επιχειρηματολογών βασίζεται σε ένα αντισυμβατικό και πειστικό ορισμό του ελεύθερου εμπορίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

ΑΣΚΗΣΗ 4.1

Να αποφασίσετε αν το καθένα από τα παρακάτω επιχειρήματα είναι μεμονωμένο ή συγκλίνον. Αιτιολογήστε εν συντομία την απόφασή σας.

α) Όλοι οι κύκνοι είναι λευκοί. Επομένως, δεν υπάρχουν κύκνοι που να μην είναι λευκοί.

Μεμονωμένο επιχείρημα. Υπάρχει μία και μοναδική προκείμενη.

γ) Το στυλό μου είναι κατά πάσα πιθανότητα στο γραφείο. Ένας λόγος γι' αυτό είναι ότι εκεί το αφήνω συνήθως. Ένας άλλος είναι ότι δούλευα στο γραφείο πριν φύγω.

Συγκλίνον επιχείρημα. Το συμπέρασμα υποστηρίζεται από δύο προκείμενες που λειτουργούν ως ξεχωριστοί λόγοι.

ΑΣΚΗΣΗ 4.2

Όλα τα παρακάτω επιχειρήματα δύο προκειμένων είναι συνδυαστικά. Εξηγήστε εν συντομία πώς συνδυάζονται οι δυο προκείμενες για να υποστηρίξουν το συμπέρασμα.

γ) Ο στόχος μου είναι να φτάσω στη Μινεάπολη. Η Εθνική Οδός Α4 είναι ο δρόμος που οδηγεί στη Μινεάπολη. Επομένως, θα πρέπει να ακολουθήσω την Εθνική Οδό Α4.

Ο επιχειρηματολογών δηλώνει τον στόχο που έχει και το πλέον κατάλληλο μέσο για την πραγματοποίησή του. Επομένως, θα πρέπει να επιλέξει το πλέον κατάλληλο μέσο.

ΑΣΚΗΣΗ 4.3

Να εκφράσετε τη συλλογιστική δομή που χρησιμοποιείται στα παρακάτω επιχειρήματα σχεδιάζοντας ένα διάγραμμα του επιχειρήματος.

δ) Αυτοί οι γερουσιαστές ψήφισαν ενάντια στο κόμμα τους κατά την ψήφιση του νομοσχεδίου περί του περιορισμού της οπλοκατοχής. Συνεπώς, θα έπρεπε να τιμωρηθούν, επειδή παραβίασαν την κομματική αλληλεγγύη. Επομένως, θα έπρεπε να απομακρυνθούν από τις βασικές κομματικές επιτροπές. Και θα έπρεπε να επιπληχθούν για τις απερίσκεπτες ενέργειές τους.

Αυτοί οι γερουσιαστές ψήφισαν ενάντια στο κόμμα τους

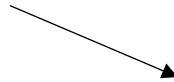
Αυτοί οι γερουσιαστές παραβίασαν την κομματική αλληλεγγύη

Επομένως, θα πρέπει να τιμωρηθούν.

Επομένως, θα πρέπει να απομακρυνθούν από τις κομματικές επιτροπές

Επομένως, θα πρέπει να επιπληχθούν

ΑΣΚΗΣΗ 4.4

1. Να κατηγοριοποιήσετε τα παρακάτω επιχειρήματα ως συνδυαστικά ή συγκλίνοντα, παραθέτοντας στοιχεία από το κείμενο ή το πλαίσιο λόγου για να υποστηρίξετε την ερμηνεία σας.

β) Η παράδοση αλληλογραφίας μέσω ιδιωτικών εταιρειών ταχυμεταφορών είναι πολύ καλή, επειδή είναι γρήγορη, ενώ μπορεί κανείς να παρακολουθεί την πορεία του δέματός του ώστε να γνωρίζει αν έχει αποσταλεί.

Το επιχείρημα είναι συγκλίνον. Προβάλλονται δύο διαφορετικοί λόγοι για να τεκμηριωθεί το συμπέρασμα. Το συμπέρασμα θα έστεκε, ακόμα και εάν υπήρχε μία προκείμενη.

η) Αυτός ο βώλος είναι είτε μαύρος είτε κόκκινος. Δεν είναι μαύρος. Επομένως είναι κόκκινος.

Αυτό το επιχείρημα είναι συνδυαστικό. Οι προκείμενες συνδυάζονται για να υποστηρίξουν το συμπέρασμα. Εάν αποκρύψουμε οποιαδήποτε από τις δύο προκείμενες, το συμπέρασμα δεν προκύπτει με λογική αναγκαιότητα.

ΑΣΚΗΣΗ 4.5

Να εκφράσετε τη συλλογιστική δομή που χρησιμοποιείται στα παρακάτω επιχειρήματα σχεδιάζοντας ένα διάγραμμα επιχειρήματος. Στις περιπτώσεις όπου ένα μέρος του επιχειρήματος είναι είτε συνδυαστικό είτε συγκλίνον, δικαιολογήστε την επιλογή σας παραθέτοντας έναν σχετικό λόγο.

ε) Στο βιβλίο του *Fingerprints of the Gods* (Toronto: Doubleday Canada, 1995), ο Graham Hancock υποστήριξε την ύπαρξη ενός μέχρι πρότινος αγνώστου ταυτότητας ανώτερου πολιτισμού της μακρινής αρχαιότητας. Η Σφίγγα υποτίθεται πως κατασκευάστηκε από τον Χεφρήνο γύρω στο 2500 π.Χ., ωστόσο, από την αρχή της δυναστικής περιόδου – ας πούμε από το 3000 π.Χ. και εφεξής –

δεν υπήρχε αρκετή βροχή στο υψίπεδο της Γκίζας ώστε να προκαλέσει την ιδιαίτερα εκτεταμένη διάβρωση που βλέπουμε στο σώμα της Σφίγγας. Θα πρέπει κανείς να πάει πίσω στην περίοδο πριν από το 10000 π.Χ. προκειμένου να βρει στην Αίγυπτο ένα κλίμα αρκετά υγρό, ώστε να δικαιολογεί τέτοιας μορφής και κλίμακας διάβρωση. Ως εκ τούτου, η Σφίγγα πρέπει να έχει κατασκευαστεί πριν το 10000 π.Χ. και, δεδομένου ότι αποτελεί ένα γιγαντιαίο και εκλεπτυσμένο έργο τέχνης, θα πρέπει να έχει δημιουργηθεί και από έναν ανώτερο πολιτισμό. (σσ. 419-420)

Η δομή αυτής της αλυσίδας επιχειρημάτων έχει ως εξής:

Το άγαλμα της Σφίγγας έχει υποστεί εκτεταμένη διάβρωση.

Το άγαλμα της Σφίγγας δεν θα είχε υποστεί διάβρωση, εάν είχε κατασκευαστεί μετά το 10000 π. Χ.

Επομένως, το άγαλμα της Σφίγγας πρέπει να έχει κατασκευασθεί πριν το 10000 π. Χ.

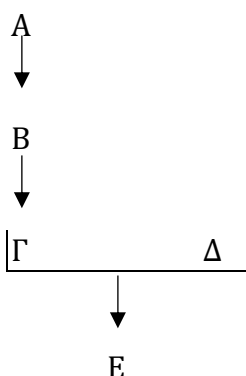
Το άγαλμα της Σφίγγας πρέπει να έχει κατασκευασθεί πριν το 10000 π. Χ.

Το άγαλμα της Σφίγγας είναι έργο γιγάντιο και εκλεπτυσμένο.

Επομένως, το άγαλμα της Σφίγγας θα πρέπει να έχει δημιουργηθεί από έναν ανώτερο πολιτισμό.

Εδώ έχουμε ένα συνδυασμό ενός συνδυαστικού και ενός συγκλίνοντος επιχειρήματος. Στο πρώτο επιχείρημα η απόκρυψη οποιασδήποτε εκ των δύο προκειμένων επηρεάζει την αλήθεια του συμπεράσματος. Αυτό το καθιστά συνδυαστικό. Στο δεύτερο επιχείρημα ο συγγραφέας επικαλείται δύο διαφορετικούς λόγους για να τεκμηριώσει το συμπέρασμά του. Αυτό το καθιστά συγκλίνον.

Το επιχειρηματολογικό διάγραμμα έχει ως εξής:

ΑΣΚΗΣΗ 4.6

Συμπληρώστε τις άδηλες προκειμένες ή τα εννοούμενα συμπεράσματα που είναι απαραίτητα για την ολοκλήρωση των παρακάτω επιχειρημάτων. Να αναφέρετε

τον βασικό λόγο που σας οδήγησε στην επιλογή σας, παραθέτοντας στοιχεία από το κείμενο ή/και τα συμφραζόμενα.

α) Η Jenna και ο Rupert διεξάγουν μια κριτική συζήτηση σχετικά με το αν η ευθανασία αποτελεί ορθή πρακτική ή όχι. Ο Rupert, που είναι κατά της ευθανασίας, υποστηρίζει: «Ό,τι οδηγεί στην απώλεια του σεβασμού για την ανθρώπινη ζωή αποτελεί επικίνδυνη πρακτική. Συνεπώς, η ευθανασία αποτελεί επικίνδυνη πρακτική».

Η άδηλη προκείμενη αυτού του επιχειρήματος είναι ότι η ευθανασία οδηγεί στην απώλεια του σεβασμού για την ανθρώπινη ζωή. Η προκείμενη αυτή είναι απαραίτητο να συμπληρωθεί προκειμένου να καταστεί το επιχείρημα έγκυρο.

γ) Μια πινακίδα στην άκρη του δρόμου γράφει: «Όσο μεγαλύτερο είναι ένα χάμπουργκερ, τόσο καλύτερο είναι. Τα χάμπουργκερ είναι μεγαλύτερα στα Burger King».

Εδώ υπονοείται το συμπέρασμα ότι τα χάμπουργκερ στα Burger King είναι τα καλύτερα. Αυτό είναι το μόνο συμπέρασμα που προκύπτει με λογική αναγκαιότητα από τις δύο προκείμενες του επιχειρήματος.

ΑΣΚΗΣΗ 4.7

Εφαρμόστε τη διαδικασία του μετασχηματισμού προκειμένου να αναγνωρίσετε τις προκείμενες και τα συμπεράσματα στα παρακάτω κείμενα που είναι γραμμένα σε φυσική γλώσσα. Σχεδιάστε ένα επιχειρηματολογικό διάγραμμα προκειμένου να αναπαραστήσετε το τελικό συμπέρασμα και τους λόγους που δίνονται προς υποστήριξή του. Να παραθέσετε στοιχεία από το κείμενο προκειμένου να υποστηρίξετε το κάθε βήμα στη διαδικασία του μετασχηματισμού.

β) «Δεν εύχεστε κι εσείς να μπορούσαμε απλώς να ξεφορτωθούμε τους φθοροχλωράνθρακες; Μπορούμε να το πετύχουμε, εάν αρχίσουμε να ψύχουμε τα κτίριά μας με φυσικό αέριο. Ο ψυκτικός εξοπλισμός απορρόφησης φυσικού αερίου ψύχεται με νερό αντί με φθοροχλωράνθρακες, οι οποίοι καταστρέφουν το στρώμα του όζοντος. Επίσης, διαθέτει λιγότερα κινητά μέρη από ό,τι τα συμβατικά συστήματα ψύξης, πράγμα που μεταφράζεται σε χαμηλότερο κόστος συντήρησης. Και, καθώς η λειτουργία του κοστίζει πολύ λιγότερο, μειώνει το ενεργειακό κόστος ψύξης έως και 50%. Υπάρχει, επίσης, ακόμα ένα μεγάλο όφελος. Εξοικονομεί ηλεκτρικό ρεύμα κατά τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού, όταν η ζήτηση βρίσκεται στα ύψη. Έτσι, μπορούμε να βοηθήσουμε τις πόλεις μας να αποφύγουν τις πτώσεις της τάσης του ηλεκτρικού ρεύματος και να συμβάλλουμε στο να μειωθεί η ανάγκη για σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Το καλύτερο είναι ότι μπορούμε να βοηθήσουμε την Αμερική να εξισορροπήσει τη χρήση των ενεργειακών πόρων της. Χωρίς αμφιβολία, το φυσικό αέριο αποτελεί έναν υψηλής τεχνολογίας, φθηνό τρόπο ψύξης χωρίς φθοροχλωράνθρακες. Είναι επίσης ένας έξυπνος τρόπος να βοηθήσουμε να σωθεί

και το στρώμα του όζοντος» (American Gas Association, *Wall Street Journal*, April 10, 1995, A19).

(Γ') Επειδή η ψύξη με φυσικό αέριο μειώνει τη ζήτηση ρεύματος κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

(Γ) Η ψύξη με φυσικό αέριο μειώνει τον κίνδυνο πτώσης της τάσης του ρεύματος στις πόλεις καθώς και την ανάγκη για σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

(Α) Επειδή η ψύξη με φυσικό αέριο έχει χαμηλότερο κόστος συντήρησης.

(Β) Επειδή η ψύξη με φυσικό αέριο μειώνει το ενεργειακό κόστος ψύξης κατά 50%.

(Γ) Επειδή η ψύξη με φυσικό αέριο μειώνει τον κίνδυνο πτώσης της τάσης του ρεύματος στις πόλεις καθώς και την ανάγκη για σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας.

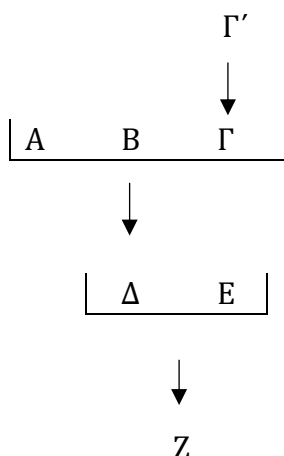
(Δ) Η ψύξη με φυσικό αέριο αποτελεί ένα φθηνό και αξιόπιστο τρόπο ψύξης.

(Δ) Επειδή η ψύξη με φυσικό αέριο αποτελεί ένα φθηνό και αξιόπιστο τρόπο ψύξης.

(Ε) Επειδή η ψύξη με φυσικό αέριο δεν επηρεάζει το στρώμα του όζοντος.

(Ζ) Η ψύξη με φυσικό αέριο θα πρέπει να προτιμηθεί από την ψύξη με φθοροχλωράνθρακες που κοστίζει περισσότερο και επηρεάζει το στρώμα του όζοντος.

Το επιχειρηματολογικό διάγραμμα έχει ως εξής:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΑΣΚΗΣΗ 5.1

1. Να ξαναδιαβάστε τον διάλογο για τα γενετικά τροποποιημένα τρόφιμα στο πρώτο κεφάλαιο, και να κρίνετε πόσο καλά συμμορφώνονται οι κινήσεις που γίνονται στον διάλογο με τους κανόνες για μια κριτική συζήτηση.

Η κρίση για ένα τέτοιο ζήτημα εξαρτάται ως ένα βαθμό από το ποια πλευρά μάς πείθει περισσότερο. Κάποιος, για παράδειγμα, θα μπορούσε να θεωρήσει ένα επιχείρημα του Marc ως αποτυχημένο και κάποιος άλλος ένα επιχείρημα της Sarah. Αυτό θα οδηγούσε σε διαφορετικές εκτιμήσεις ως προς την εφαρμογή του κανόνα 9 που ορίζει ότι «μια αποτυχημένη υπεράσπιση οφείλει να οδηγεί στην απόσυρση της θέσης του λόγου, ενώ μια επιτυχής υπεράσπιση πρέπει να οδηγεί στην άρση της αμφισβήτησης της θέσης του λόγου από τον αντίλογο». Ωστόσο, θα λέγαμε με βεβαιότητα ότι σε αυτόν τον διάλογο ο Marc και η Sarah σέβονται τουλάχιστον τους ακόλουθους κανόνες:

(Κανόνας 1) Κανένας δεν παρεμποδίζει τον άλλον να παρουσιάσει τις απόψεις του.

(Κανόνας 2) Κανένας δεν αρνείται να υπερασπισθεί τις απόψεις του.

(Κανόνας 3) Αμφότεροι επικεντρώνονται στις θέσεις που έχει πραγματικά υποστηρίξει η άλλη πλευρά.

(Κανόνας 4) Αμφότεροι δεν υπεκφεύγουν προβάλλοντας θέσεις που δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο του διαλόγου.

(Κανόνας 7) Αμφότεροι υπερσπίζουν τις θέσεις τους εφαρμόζοντας επιχειρηματολογικά σχήματα, όπως την επίκληση της γνώμης των ειδικών (Marc κίνηση 5), το επιχείρημα της ολισθηρής πλαγιάς (Sarah κίνηση 8) ή το επιχείρημα της επίκλησης αρνητικών συνεπειών (Sarah κίνηση 4).

(Κανόνας 10) Οι θέσεις τους δεν χαρακτηρίζονται από ασάφεια και αμφισημία.

ΑΣΚΗΣΗ 5.2

Στην άσκηση 3.7 παρουσιάστηκαν τέσσερα δείγματα διαλόγων, στα οποία υπήρχε κάποιο πρόβλημα σε σχέση με τη συνέπεια του συνόλου των δεσμεύσεων ενός επιχειρηματολογούντος. Αναλύστε τον κάθε διάλογο προκειμένου να δείξετε πώς θα έπρεπε να επιλυθεί το πρόβλημα σύμφωνα με τις τρεις γενικές αναγκαίες προϋποθέσεις για τη δέσμευση σε έναν διάλογο.

Διάλογος (α)

RON: Rose, είσαι Καθολική, έτσι δεν είναι;

ROSE: Ναι, όπως γνωρίζεις.

RON: Τότε λοιπόν δεν θα ψηφίσεις Δημοκρατικούς στις επόμενες εκλογές, επειδή υποστηρίζουν τη νομιμοποίηση των αμβλώσεων.

Εάν ο Ron δείξει πως η πρόταση ότι «η Rose πρέπει να μην ψηφίσει τους Δημοκρατικούς» έπεται με λογική αναγκαιότητα από την πρόταση «η Rose είναι καθολική», τότε η Rose πρέπει να αποδεχθεί το συμπέρασμα. Η Rose μπορεί να ανακαλέσει αυτό το συμπέρασμα μόνο αρνούμενη ότι είναι καθολική.

Διάλογος (γ)

BRUTUS: Είπες ότι υποστηρίζεις την ελεύθερη επιχειρηματικότητα, έτσι δεν είναι;
BARBARA: Ναι, αυτό υποστήριξα.

BRUTUS: Την προηγούμενη εβδομάδα, όμως, είπες ότι ενέκρινες τη νέα πολιτική εντατικοποίησης των ελέγχων της βιομηχανικής ρύπανσης στην περιοχή του Κόλπου. Επομένως, στην προκειμένη περίπτωση, δεν δεσμεύεσαι όντως στην αρχή της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας.

Εάν ο Brutus αποδείξει ότι η Barbara δεσμεύεται και υπέρ και κατά της ελεύθερης επιχειρηματικότητας, η Barbara θα πρέπει να ανακαλέσει μία από αυτές τις δεσμεύσεις.

ΑΣΚΗΣΗ 5.3

Να δώσετε ένα σύντομο παράδειγμα για καθέναν από τους έξι τύπους διαλόγου που περιγράφονται στην τρίτη ενότητα, είτε από τη δική σας εμπειρία είτε από την περιγραφή επιχειρηματολογίας που παρατίθεται από τα ΜΜΕ. Να δείξετε πώς το παράδειγμα που παραθέτετε εκφράζει γενικά τα χαρακτηριστικά του εν λόγω τύπου διαλόγου.

Διάλογος πειθούς: Δύο φιλόσοφοι ανταλλάσσουν επιχειρήματα σχετικά με το αν η βούληση είναι ελεύθερη ή όχι. Κάθε πλευρά θεωρητικά θα μπορούσε να πείσει την άλλη για την ορθότητα των απόψεών της. Ωστόσο, το πιο πιθανό είναι να συνεχίσουν να διαφωνούν και μετά το πέρας του διαλόγου. Ένα ενδεχόμενο κέρδος για τους συμμετέχοντες θα ήταν η κατανόηση των επιχειρημάτων της άλλης πλευράς.

Έρευνα: Μια ομάδα ειδικών μηχανικών αναζητά τους λόγους που οδήγησαν στην κατάρρευση μιας γέφυρας. Εδώ η καλύτερη έκβαση είναι να συγκεντρωθούν μέσω συνεχών διαλόγων και αναζητήσεων ακλόνητα αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τους λόγους της κατάρρευσης.

Διαπραγμάτευση: Δύο εταιρίες συζητούν για τους όρους εξαγοράς της δεύτερης από την πρώτη. Η πρώτη επιδιώκει μια χαμηλή τιμή, ενώ η δεύτερη μια υψηλή. Εδώ η καλύτερη λύση είναι ένας εύλογος και αμοιβαία αποδεκτός συμβιβασμός.

Αναζήτηση πληροφοριών: Μια φοιτήτρια συζητά με την καθηγήτριά της σχετικά με τη βιβλιογραφία που είναι απαραίτητη για τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας της. Εδώ η καλύτερη έκβαση είναι η συγκέντρωση επαρκών πληροφοριών από πλευράς φοιτήτριας.

Διαβούλευση: Οι κάτοικοι μιας πολυκατοικίας συζητούν σχετικά με τον εργολάβο στον οποίο θα αναθέσουν την επιδιόρθωση της πρόσοψης. Εδώ η καλύτερη έκβαση, η καλύτερη εφικτή πορεία δράσης, είναι να ανατεθεί σε αυτόν που

εξασφαλίζει την καλύτερη συγκριτικά ποιότητα δουλειάς σε μια τιμή που οι κάτοικοι είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν.

Εριστικός διάλογος: Δύο φανατικοί οπαδοί του ΠΑΟΚ και του Άρη φιλονικούν έντονα για το ποια ομάδα είναι η καλύτερη. Ρεαλιστικά μιλώντας, η καλύτερη δυνατή έκβαση θα ήταν τελειώσουν τη φιλονικία ειρηνικά. Η περίπτωση η μία πλευρά να πείσει την άλλη, είναι απίθανη υπό αυτές τις περιστάσεις.

ΑΣΚΗΣΗ 5.4

1. Ας πάρουμε τις παρακάτω ερωτήσεις που διατυπώνονται στο πλαίσιο μιας συζήτησης σχετικά με τον κανιβαλισμό. Η μια πλευρά υποστηρίζει τη θέση ότι ο κανιβαλισμός είναι πάντα ηθικώς εσφαλμένος, ενώ η άλλη υποστηρίζει τη θέση ότι ο κανιβαλισμός θα μπορούσε να είναι ηθικώς αποδεκτός σε ορισμένες περιπτώσεις – για παράδειγμα, σε μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης όπου κάποιος λιμοκτονεί. Να εντοπίσετε τον τύπο ερώτησης, καθώς και μία σημαντική προϋπόθεση της ερώτησης.

α) Υπάρχουν πολιτισμοί που ασκούν τον κανιβαλισμό;

Διαπιστωτική απλή ερώτηση. Εδώ ο ερωτών προϋποθέτει ότι είναι ενδεχόμενο κάποιοι πολιτισμοί να ασκούν τον κανιβαλισμό.

β) Γιατί αντιτίθεται ο κανιβαλισμός στον σεβασμό για τη σορό ενός ανθρώπου;

Επεξηγηματική απλή ερώτηση. Εδώ ζητείται να εξηγηθεί κάτι σχετικά με τη στάση του κανιβαλισμού. Προϋποτίθεται ότι ο κανιβαλισμός δεν σέβεται τη σορό ενός ανθρώπου.

γ) Γιατί συνηγορείτε υπέρ μιας πρακτικής που έχει καταδικαστεί από κάθε πολιτισμένη κοινωνία;

Επεξηγηματική σύνθετη ερώτηση. Εδώ ζητείται από τον αντίλογο να αιτιολογήσει μια αμφισβητούμενη θέση του. Προϋποτίθεται ότι κανιβαλισμός έχει καταδικαστεί από την πολιτισμένη κοινωνία αλλά και ότι ο αντίλογος συνηγορεί υπέρ του κανιβαλισμού.

στ) Αν πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις σορούς των ανθρώπων με σεβασμό, δεν θα ήταν ηθικά εσφαλμένο να φάμε κάποια από αυτές;

Υποθετική σύνθετη ερώτηση. Η ερώτηση είναι η απόδοση μιας υπόθεσης. Προϋποτίθεται ότι εάν πρέπει να αντιμετωπίζουμε τις σορούς των ανθρώπων με σεβασμό, θα ήταν εύλογο να μην επιτρέπεται να τις τρώμε.

ζ) Τι είναι σημαντικότερο, να σωθεί μια ανθρώπινη ζωή ή να δείχνουμε σεβασμό στη σορό ενός ανθρώπου;

Διαζευκτική σύνθετη ερώτηση. Ο αντίλογος καλείται να επιλέξει μεταξύ δύο απαντήσεων. Προϋποτίθεται ότι είτε θα σωθεί μια ανθρώπινη ζωή είτε θα γίνει σεβαστή η σορός ενός ανθρώπου.

η) Αποτελεί ο κανιβαλισμός γκροτέσκο θέμα συζήτησης;

Διαπιστωτική απλή ερώτηση που μπορεί να απαντηθεί με «ναι» ή «όχι». Προϋποτίθεται ότι ο κανιβαλισμός μπορεί να αποτελέσει γκροτέσκο θέμα συζήτησης.

2. Αναλύστε τις παρακάτω ερωτήσεις προκειμένου να κρίνετε εάν η ερώτηση είναι σύνθετη. Εντοπίστε τις σημαντικές προϋποθέσεις της ερώτησης. Να κρίνετε εάν η σύνθετη φύση της ερώτησης θα μπορούσε να θέσει κάποιο πρόβλημα.

γ) Αν πατήσω το κόκκινο κουμπί και μετά δεν εισαγάγω τον κωδικό, θα χτυπήσει κατευθείαν ο συναγερμός ή θα έχω την ευκαιρία να τον ακυρώσω;

Σύνθετη ερώτηση που αποτελεί συνδυασμό υποθετικού λόγου και διάζευξης. Προϋποθέτει ότι υπάρχει κόκκινο κουμπί, κωδικός, το ενδεχόμενο ενεργοποίησης του συναγερμού και το ενδεχόμενο ακύρωσής του. Δεν λειτουργεί αποπροσανατολιστικά, καθώς ο ερωτών αγνοεί τα της λειτουργίας του συναγερμού και αναζητά απαντήσεις.

δ) Η παρακάτω ερώτηση σχετικά με την οικονομία τέθηκε στην ώρα των απροειδοποίητων ερωτήσεων στο Αυστραλιανό Κοινοβούλιο (Hansard, June 6, 1991, 4939): «Η ερώτησή μου έχει αποδέκτη τον Πρωθυπουργό. Από τη στιγμή που ο αποτυχημένος Υπουργός Οικονομικών επέστρεψε στο βουλευτικό έδρανο, αληθεύει το γεγονός, όπως ανέφερε ο σημερινός τύπος, ότι ο Πρωθυπουργός δέχεται τώρα ανησυχητικές συμβουλές για την οικονομία, πράγμα που υποδεικνύει ότι ο αξιότιμος αντιπρόσωπος του Blaxland είχε χρυσώσει το χάπι και ότι η οικονομική θέση της Αυστραλίας είναι πολύ χειρότερη από ό,τι ο ίδιος είχε κάνει τον Πρωθυπουργό να πιστέψει προηγουμένως;»

Σύνθετη ερώτηση που έχει πέντε τουλάχιστον προϋποθέσεις: ότι ο Υπουργός Οικονομικών είναι αποτυχημένος, ότι επέστρεψε στο κοινοβούλιο, ότι ο Πρωθυπουργός ενδεχομένως να δέχεται ανησυχητικές συμβουλές για την οικονομία, ότι ο εν λόγω Υπουργός προσπαθεί να «χρυσώσει το χάπι», και ότι η οικονομική θέση της Αυστραλίας είναι πολύ χειρότερη απ' όσο ο τελευταίος υποστήριζε. Ωστόσο, οι φορτισμένοι όροι που χρησιμοποιεί («αποτυχημένος», «χρυσώσει το χάπι») καθιστούν αυτήν ερώτηση περισσότερο ρητορική και λιγότερο ερώτηση που βασίζεται στην άγνοια κάποιων πραγμάτων. Επίσης, η περιπλοκότητα της ερώτησης μπορεί να προκαλέσει σύγχυση στην πλευρά προς την οποία απευθύνεται.

ΑΣΚΗΣΗ 5.5

Στις παρακάτω ερωτήσεις, εντοπίστε τις προϋποθέσεις που θα μπορούσαν να καταστήσουν την ερώτηση φορτισμένη, όταν απευθύνεται σε κάποιον σε έναν διάλογο.

α) Πόσα περίπου χρήματα ξόδεψες σε διακοπές μακριά από το σπίτι τον τελευταίο χρόνο;

Η ερώτηση είναι φορτισμένη, εάν το άτομο προς το οποίο απευθύνεται ο ερωτών δεν έχει δεσμευθεί κατά την πορεία του διαλόγου ως προς το ότι έχει πάει διακοπές με δικά του έξοδα τον τελευταίο χρόνο.

δ) Γιατί εξακολουθείς να προσπαθείς να δικαιολογήσεις μια άποψη που είναι καταφανώς ρατσιστική;

Η ερώτηση είναι φορτισμένη, εάν το άτομο προς το οποίο απευθύνεται ο ερωτών δεν έχει δεσμευθεί κατά την πορεία του διαλόγου ως προς το ότι η άποψη που υποστηρίζει είναι καταφανώς ρατσιστική.

ΑΣΚΗΣΗ 5.6

1. Αναλύστε τις παρακάτω ερωτήσεις, παραθέτοντας τις σημαντικές προϋποθέσεις και δείχνοντας πώς μια προσπάθεια απάντησής τους θα ήταν παραπλανητική. Εξηγήστε τι είδους απόκριση θα άρμοζε σε κάθε ερώτηση.

β) Γιατί θεωρούνταν τόσο συχνά προσβλητικές στο παρελθόν οι σεξιστικές απόψεις σου;

Ο ερωτών προϋποθέτει ότι οι απόψεις του συνομιλητή του είναι σεξιστικές και ότι θεωρούνταν προσβλητικές. Θα ήταν λάθος για τον απαντώντα να προσπαθήσει να εξηγήσει το γιατί, εάν δεν ήθελε να παραδεχτεί τη θέση που υποστηρίζει η αντίπαλη πλευρά στον διάλογο. Αντίθετα, θα μπορούσε να διαμαρτυρηθεί έντονα και να διαψεύσει του ισχυρισμούς ότι οι απόψεις του είναι σεξιστικές και προσβλητικές.

δ) Το θέμα της παρακάτω ερώτησης που ετέθη στο Καναδικό Κοινοβούλιο (June 10, 1982, 18304) αφορούσε τη θέση της κυβέρνησης στο ζήτημα της ανεργίας: «Για πόσο καιρό ακόμα είναι διατεθειμένος ο υπουργός να καταδικάζει καθημερινά 1.200 Καναδούς σε ανεργία και ανασφάλεια, απλώς και μόνο επειδή είναι υπερβολικά ισχυρογνώμων και ανάλγητος ώστε να αλλάξει πολιτική;»

Ο ερωτών προϋποθέτει ότι ο υπουργός καταδικάζει 1.200 Καναδούς σε ανεργία και ότι είναι ισχυρογνώμων και ανάλγητος. Εάν ο υπουργός απαντούσε με έναν ευθύ τρόπο σε αυτή την ερώτηση, θα ήταν σαν να παραδεχόταν αυτές τις σοβαρές κατηγορίες. Αυτό που πρέπει να κάνει είναι περάσει στην αντεπίθεση και να δείξει με επιχειρήματα ότι όλες αυτές οι αιτιάσεις είναι άδικες και αβάσιμες.

ΑΣΚΗΣΗ 5.7

Αξιολογήστε αν οι παρακάτω αποκρίσεις ήταν συναφείς με την ερώτηση που τέθηκε, από όσο μπορεί να κριθεί με βάση το πλαίσιο που δίνεται.

α) Στην περίπτωση αυτή, ο δήμαρχος του Ντιτρόιτ ρωτήθηκε από έναν δημοσιογράφο σε σχέση με το θέμα της «Ημέρας Χωρίς Έγκλημα» στο Ντιτρόιτ.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Ο αριθμός των ανθρωποκτονιών για το φετινό έτος στο Ντιτρόιτ ανήλθε στους τριακόσιους νεκρούς. Τον προηγούμενο μήνα, δολοφονήθηκαν στο Ντιτρόιτ περισσότερα άτομα από ό,τι ολόκληρη τη χρονιά στο Τορόντο. Πιστεύετε ότι αυτό αντιπροσωπεύει κάποια αποτυχία ή πρόβλημα, από την πλευρά της δημαρχίας;

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: Μου κάνετε ερωτήσεις για τον υψηλό αριθμό ανθρωποκτονιών στο Ντιτρόιτ. Δεν είναι αυτό το ερώτημα. Άλλες πόλεις, όπως η Νέα Υόρκη, έχουν επίσης υψηλό αριθμό ανθρωποκτονιών. Το θέμα είναι η «Ημέρα Χωρίς Έγκλημα». Αυτή η ερώτηση για τα επίπεδα φόνων δεν είναι συναφής.

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ: Νομίζω πως είναι.

Σε αυτή την περίπτωση ο δήμαρχος του Ντιτρόιτ υπεκφεύγει, δίνοντας μια μη συναφή απάντηση. Το γεγονός, ότι σε μια άλλη μεγαλύτερη πόλη, όπως στη Νέα Υόρκη, δολοφονούνται περισσότερα άτομα κατ' έτος απ' ό,τι στο Ντιτρόιτ δεν αποτελεί απάντηση στο ερώτημα εάν η πολιτική πάταξης της εγκληματικότητας που ακολούθησε στην πόλη του υπήρξε αποτελεσματική ή αναποτελεσματική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΡΟΛΗΨΙΑΣ

ΑΣΚΗΣΗ 6.1

Ποιο είναι το πρόβλημα στα παρακάτω επιχειρήματα; Σε κάθε περίπτωση, να εντοπίσετε τον συγκινησιακό όρο ή τους συγκινησιακούς όρους που χρησιμοποιούνται, και να δείξετε πώς ο ισχυρισμός που διατυπώνεται αντιπροσωπεύει ένα επιχείρημα.

ε) Δυο άνθρωποι συζητούν μια πρόσφατη είδηση που αφορά ένα επίμαχο ζήτημα. Ο ένας λέει ότι θεώρησε ότι το ρεπορτάζ ήταν πολύ καλό. Ο άλλος αποκρίνεται: «Ήταν καθαρή προπαγάνδα».

Ο όρος «προπαγάνδα» χρησιμοποιείται εδώ με ένα συγκινησιακά φορτισμένο τρόπο, δεδομένου ότι συνδέεται με την αναξιπιστία, τη διαστρέβλωση της αλήθειας και τη μεροληψία. Το επιχείρημα που υπονοείται έχει ως εξής:

*Τα προπαγανδιστικά ρεπορτάζ είναι αναξιόπιστα και μεροληπτικά.
Το συγκεκριμένο ρεπορτάζ είναι προπαγανδιστικό.*

Επομένως, το συγκεκριμένο ρεπορτάζ είναι αναξιόπιστο και μεροληπτικό.

ΑΣΚΗΣΗ 6.2

3. Αναλύστε τη χρήση υπαινιγμού στις παρακάτω περιπτώσεις:

β) «Οι κατασκευαστές του Anacin, ενός παυσίπονου για τον πονοκέφαλο, ισχυρίζονται στις διαφημίσεις τους ότι 'Μόνο το Anacin έχει τη συγκεκριμένη φόρμουλα'. Ο ισχυρισμός αυτός ήταν αληθής από τεχνικής άποψης, καθώς κανένα άλλο παυσίπονο για τον πονοκέφαλο δεν συνδυάζε ασπιρίνη και καφεΐνη, ωστόσο, αυτό που υπονοεί είναι παραπλανητικό, επειδή η καφεΐνη δεν συνέβαλλε καθόλου στην ανακούφιση του πόνου» (Ivan L. Preston, *The Tangled Web They Weave: Truth, Falsity and Advertisers* (Madison: University of Wisconsin Press, 1994), 43).

Εδώ ο υπαινιγμός χρησιμοποιείται για να υπονοηθεί το ακόλουθο επιχείρημα: Το γεγονός ότι το Anacin είναι το μοναδικό παυσίπονο που συνδυάζει ασπιρίνη και καφεΐνη δεν το καθιστά καλύτερο από τα άλλα παυσίπονα, επειδή η καφεΐνη δεν έχει καμία αναλγητική ιδιότητα.

δ) Κατά τη διάρκεια μιας ανελέητης προεκλογικής εκστρατείας, ένας υποψήφιος συμπεριλαμβάνει το ακόλουθο μήνυμα ως μέρος μιας τηλεοπτικής διαφήμισης:

Αν γνωρίζατε ότι ένας από τους υποψηφίους σε αυτόν τον προεκλογικό αγώνα δεχόταν χρήματα από παράνομες πηγές, θα επηρέαζε αυτό την απόφασή σας για το ποιον θα ψηφίσετε; Εξετάστε το ζήτημα και θα δείτε από πού προέρχεται η χρηματοδότηση της προεκλογικής εκστρατείας του αντιπάλου μου. Φυσικά, δεν λέω ότι δέχεται χρήματα από παράνομες πηγές, και αν με κατηγορούσαν ότι προέβαλα έναν τέτοιο ισχυρισμό, θα το αρνιόμουν κατηγορηματικά.

Εδώ ο ομιλών στην προσπάθειά του να υπονομεύσει κάποιον αντίπαλο υποψήφιο υπαινίσσεται ότι η προεκλογική εκστρατεία του ενδέχεται να βασίζεται σε παράνομη χρηματοδότηση. Ο υπαινιγμός αποσκοπεί στο να «θολώσει τα νερά», δηλαδή στη δημιουργία αρνητικών εντυπώσεων για τον αντίπαλο που μπορεί να είναι εντελώς αβάσιμες. Εάν ο ομιλών γνώριζε πραγματικά ότι κάποιος από τους άλλους υποψηφίους δέχεται χρήματα από παράνομες πηγές θα είχε κάθε λόγο να το καταγγείλει αντί να καταφεύγει σε υπαινιγμούς και σε χτυπήματα «κάτω από τη ζώνη».

ΑΣΚΗΣΗ 6.3

2. Αξιολογήστε το πώς θα έπρεπε να αντιδράσει κανείς κριτικά στους ισχυρισμούς που διατυπώνονται στις παρακάτω περιπτώσεις.

β) Μια επιστημονική έρευνα προέβλεψε δυσβάσταχτες οικονομικές ζημιές και ανεργία, εάν η κυβέρνηση των ΗΠΑ έθετε σε εφαρμογή μια απαγόρευση των φιαλών ούισκι από χλωριούχο βινύλιο. Η σχετική έκθεση δημοσιεύθηκε από την Arthur D. Little, μια εταιρεία που είχε προσληφθεί από αξιωματούχους της βιομηχανίας πολυμερών (Proctor, *Cancer Wars*, 103).

Μια εύλογη κριτική αντίδραση είναι να αναρωτηθούμε μήπως η συγκεκριμένη έρευνα είναι μεροληπτική, δεδομένου ότι έχει εκπονηθεί από άτομα που αντιπροσωπεύουν μια βιομηχανία που θα υφίστατο οικονομική ζημία από τη συγκεκριμένη απαγόρευση. Αυτό, ωστόσο, δεν την καθιστά ipso facto μεροληπτική. Θα πρέπει να αποδειχτεί, για παράδειγμα, ότι η εν λόγω έρευνα αγνοεί εσκεμμένα τα επιχειρήματα των υποστηρικτών της απαγόρευσης ή ότι διαστρεβλώνει εμπειρικά δεδομένα για να υποστηρίξει τις προβλέψεις της.

ΑΣΚΗΣΗ 6.4

1. Αναλύστε τους παρακάτω διαλόγους με σκοπό να ορίσετε αν πρόκειται για ουσιαστική ή λεκτική αντιπαράθεση, παραθέτοντας τους λόγους που έχετε.

α) Toban: Πριν από τη μάχη της Μουλβίας γέφυρας, ο Ρωμαίος αυτοκράτορας Κωνσταντίνος έβαλε να σχεδιάσουν το σημείο του σταυρού στις ασπίδες των Ρωμαίων στρατιωτών.

Julia: Αυτό είναι ένα ανακριβές στοιχείο ιστορικής μυθοπλασίας. Στην πραγματικότητα, σχεδίασε στις ασπίδες το σύμβολο XP (ένα X με μια κάθετη γραμμή που καμπυλώνει προς τα κάτω στην κορυφή).

Εδώ έχουμε μια λεκτική αντιπαράθεση σχετικά με το πώς θα πρέπει να εννοηθεί το σύμβολο που ζήτησε ο Μέγας Κωνσταντίνος να σχεδιάσουν οι στρατιώτες στις ασπίδες τους. Και οι δύο συνομιλητές συμφωνούν ως προς το ότι κάτι σχεδιάστηκε στις ασπίδες.

β) Kenny: Η Microsoft πηγαίνει καλά φέτος. Οι πωλήσεις τους έχουν ανέβει σημαντικά σε σχέση με πέρυσι.

Jennifer: Δεν θα το έλεγα. Τα κέρδη τους έχουν αυξηθεί μόνο ελάχιστα σε σχέση με πέρυσι, και είναι πολύ χαμηλά σε σχέση με προηγούμενες χρονιές.

Εδώ υπάρχει μια ουσιαστική διαφωνία σχετικά με το αν η συγκεκριμένη εταιρία έχει επιτύχει βελτιωμένα οικονομικά μεγέθη κατά την προηγούμενη χρονιά.

2. Στην παρακάτω υπόθεση, συζητήστε οποιοδήποτε πρόβλημα ενδέχεται να εμποδίζει την αντιπαράθεση από το να προχωρήσει σε κάποια λύση μέσω της συζήτησης του ζητήματος.

α) Το θέμα μιας αντιπαράθεσης μεταξύ δύο ατόμων είναι το αν η ευθανασία θα έπρεπε να νομιμοποιηθεί ή όχι. Η μία πλευρά υποστηρίζει ότι είναι ηθικά δικαιολογημένη και, επομένως, θα έπρεπε να νομιμοποιηθεί, επειδή προσφέρει σε ασθενείς που πάσχουν από ανίατες ασθένειες σε τελικό στάδιο και βιώνουν ανυπόφορο πόνο μια ευκαιρία να πεθάνουν με αξιοπρέπεια. Υποστηρίζει ότι ένας τέτοιος ασθενής θα έπρεπε να έχει τη δυνατότητα, μετά από δικό του αίτημα, να αποσυνδεθεί από τα συστήματα μηχανικής υποστήριξης, όταν οι επιθετικές ή οι ηρωικές θεραπείες δεν είναι πλέον σε θέση να βοηθήσουν να σωθεί η ζωή του. Η άλλη πλευρά διαφωνεί, υποστηρίζοντας ότι η ευθανασία συνιστά δολοφονία και ότι όποιος γιατρός δίνει κάποιο θανατηφόρο φάρμακο σε ασθενείς διαπράττει φόνο, ακόμα και αν ο ασθενής έχει συμφωνήσει σε αυτό. Η μία πλευρά εξακολουθεί να επιμένει ότι η ευθανασία είναι δολοφονία, ενώ η άλλη το αρνείται, λέγοντας ότι ισοδυναμεί με το «να αφήνουμε τα πράγματα να πάρουν τη φυσική πορεία τους», χωρίς την παρέμβαση προηγμένων τεχνολογιών.

Ο διάλογος αυτός είναι καταδικασμένος να οδηγήσει σε αδιέξοδο από τη στιγμή που η μία πλευρά θεωρεί ότι η ευθανασία είναι ηθικά επιτρεπτή υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις (μη αναστρέψιμο στάδιο, συναίνεση ασθενούς, παρουσία έντονου πόνου), ενώ η άλλη θεωρεί ότι σε κάθε περίπτωση είναι ηθικά ανεπίτρεπτη, καθώς συνιστά δολοφονία. Επίσης, η μία πλευρά θεωρεί εξ υπαρχής ότι θα πρέπει να διευκολύνουμε τη φυσική πορεία προς τον θάνατο, ενώ η άλλη πρεσβεύει ότι θα πρέπει να παρατείνουμε αυτή την πορεία στο μέγιστο βαθμό που μας επιτρέπουν τα διαθέσιμα τεχνολογικά μέσα.

ΑΣΚΗΣΗ 6.5

1. Κατατάξτε τους παρακάτω ορισμούς ως λεξικογραφικούς, αντισυμβατικούς, διευκρινιστικούς ή πειστικούς.

α) Ο παρακάτω ορισμός περιλαμβάνεται στην περιγραφή μιας υποτροφίας σε ένα πανεπιστημιακό ημερολόγιο: «Για τους σκοπούς της παρούσης, ο 'φοιτητής πλήρους φοίτησης' εννοείται ως ο φοιτητής που έχει εγγραφεί σε έξι ή περισσότερα εξαμηνιαία μαθήματα σε ένα ημερολογιακό έτος».

Αντισυμβατικός ορισμός. Αποδίδεται μια ιδιαίτερη και επινοημένη σημασία στον όρο «φοιτητής πλήρους φοίτησης», η οποία εξυπηρετεί τους σκοπούς της διοίκησης του ανωτέρω πανεπιστημίου.

ε) Ο καπιταλισμός είναι το οικονομικό σύστημα που επιτρέπει σε άπληστους, επιθετικούς και ύπουλους μηχανορράφους να εκμεταλλεύονται τους ανθρώπους της εργατικής τάξης προκειμένου να συσσωρεύσουν περιουσίες για ιδιωφελείς σκοπούς.

Πειστικός ορισμός. Δεν μας δίδεται μια ουδέτερη περιγραφή του οικονομικού συστήματος που αποκαλείται «καπιταλισμός», αλλά καταβάλλεται προσπάθεια να δημιουργηθεί μια αρνητική και απολύτως απορριπτική εικόνα για το συγκεκριμένο σύστημα.

στ) Στη Δυτική Αυστραλία, σύμφωνα με τον νόμο ένας οδηγός βρίσκεται υπό την επήρεια ουσιών, εάν στο αίμα του υπάρχουν κατ' ελάχιστον επίπεδα αλκοόλ .01.

Διευκρινιστικός ορισμός. Το τι σημαίνει να οδηγεί κανείς υπό την επήρεια ουσιών είναι κάτι που γίνεται κατανοητό στην καθημιλουμένη, χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις. Ωστόσο, για την επιβολή κυρώσεων από το δίκαιο απαιτείται ένας σαφέστερος και επιστημονικός ορισμός σαν και αυτόν του παραδείγματος.

η) Μουρμουρίζω σημαίνει μιλάω σιγά και συγκεχυμένα.

Λεξικογραφικός ορισμός. Περιγράφεται η πλέον συνήθης σημασία του ρήματος «μουρμουρίζω» στην ελληνική γλώσσα.

2. Προτείνετε έναν ουδέτερο ορισμό του «φιλοδωρήματος» στον οποίο θα μπορούσαν να συμφωνήσουν ο Bob και η Helen στον διάλογο για το φιλοδώρημα.

Ως φιλοδώρημα ορίζεται το ανεξάρτητο από οποιαδήποτε συμβατική οικονομική υποχρέωση χρηματικό ποσό που προσφέρεται ως αναγνώριση των προσπαθειών του σε κάποιον που παρείχε μια υπηρεσία από αυτόν που εξυπηρετήθηκε

ΑΣΚΗΣΗ 6.6

1. Εντοπίστε τα στοιχεία πειστικού ορισμού στους παρακάτω ορισμούς ουσίας και συζητήστε κριτικά κάθε ορισμό.

γ) Πορνογραφία είναι η απροκάλυπτη και σεξουαλικά έκδηλη υποδούλωση των γυναικών, και ιδίως η απεικόνιση των γυναικών ως σεξουαλικών αντικειμένων και η απεικόνιση βίας κατά των γυναικών.

Στον πειστικό αυτό ορισμό δεν γίνεται κάποια προσπάθεια να περιγραφεί η σημασία του όρου «πορνογραφία», να ειπωθεί λ.χ. ότι «πορνογραφία είναι η σαφής, λεπτομερής και απροκάλυπτη περιγραφή ή απεικόνιση ποικίλων σεξουαλικών πρακτικών», αλλά επιχειρείται να δοθεί μια καταδικαστική εικόνα της πορνογραφίας, καθώς εργαλειοποιεί και υποβαθμίζει τις γυναίκες.

2. Αξιολογήστε τους παρακάτω ορισμούς ως προς τον τρόπο με τον οποίο χειρίζονται τις αρνητικές ή θετικές συνδηλώσεις του όρου.

α) Μια αίρεση αποτελεί μια μειονοτική θρησκευτική ομάδα, η οποία συναθροίζεται γύρω από έναν χαρισματικό ηγέτη που είναι ευλογημένος με βαθιά πνευματική διορατικότητα.

Εδώ ο ομιλών αναιρεί τις συνήθεις αρνητικές συνδηλώσεις που συνοδεύουν τον όρο «αίρεση» και δίνει έναν αποκλίνοντα πειστικό ορισμό που περιέχει μόνο θετικές συνδηλώσεις. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα μπορούσε κανείς να αμφισβητήσει αυτόν τον ορισμό με κριτικές ερωτήσεις του τύπου «σε τι ακριβώς συνίσταται ο θρυλούμενος χαρισματικός χαρακτήρας των ηγετών των αιρέσεων;» ή «η υποτιθέμενη διορατικότητά τους αναγνωρίζεται και από κάποιους που δεν είναι αφοσιωμένοι και φανατικοί οπαδοί τους;».

ε) Ο Θεός είναι το πιο τέλειον που θα μπορούσε κανείς να φανταστεί.

Εάν υποθέσουμε ότι εδώ γίνεται λόγος για τον Θεό όπως εννοείται στη χριστιανική θεολογία, ο ομιλών προβάλλει τις παγιωμένες θετικές συνδηλώσεις του όρου από τις οποίες ξεχωρίζει η απόλυτη τελειότητα. Μια πιθανή κριτική ερώτηση σε έναν διάλογο πειθούς θα ήταν εάν υπάρχουν ενδείξεις που θα έθεταν υπό αμφισβήτηση αυτή την τελειότητα. Για παράδειγμα, θα μπορούσε να τεθεί το παλαιό ερώτημα εάν ο Θεός είναι τόσο δυνατός ώστε να κατασκευάσει μια σφαίρα που δεν μπορεί να σηκώσει ή γιατί επιτρέπει να υφίστανται οι άνθρωποι συμφορές που δεν τις αξίζουν.

ΑΣΚΗΣΗ 6.7

1. Αξιολογήστε τον διάλογο σε σχέση με τη διαχείριση της δέσμευσης στις παρακάτω περιπτώσεις.

α) Η Helen αυτοπροσδιορίζεται ως φεμινίστρια στον διάλογο για το φιλοδώρημα. Ο Bob είναι έτοιμος να επιχειρηματολογήσει ότι το φιλοδώρημα υποστηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, επιτρέποντας ελευθερία επιλογής στην αγορά. Θυμάται όμως ότι η Helen έχει υποστηρίξει ότι η πλειονότητα των εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών είναι γυναίκες, και ότι το φιλοδώρημα δεν ευνοεί τις γυναίκες, καθώς τις περιορίζει σε επαγγέλματα με χαμηλές απολαβές και τις καθιστά εξαρτώμενες από τα φιλοδωρήματα. Ο Bob δεν είναι σίγουρος αν θα έπρεπε να παρουσιάσει το επιχείρημά του ή όχι, από τη στιγμή που είναι πολύ πιθανό η Helen να μην πιστεύει ότι το φιλοδώρημα υποστηρίζει τα δικαιώματα

των γυναικών ή επιτρέπει μεγαλύτερη ελευθερία επιλογής για τις γυναίκες στην αγορά.

Ο Bob διστάζει να παρουσιάσει ένα επιχείρημα υπέρ του φιλοδωρήματος, καθώς εκτιμά ότι η γνωστή εκ των προτέρων δέσμευση της Helen στον φεμινισμό θα την οδηγήσει στο να το απορρίψει χωρίς συζήτηση. Φαίνεται να της καταλογίζει κάποια μεροληψία με βάση τις προηγούμενες δεσμεύσεις της. Ωστόσο, δεν μπορούμε να αποκλείσουμε το ενδεχόμενο η Helen να δέχεται ότι σε ορισμένες μη ιδεώδεις περιπτώσεις το φιλοδώρημα ευνοεί τις γυναίκες.

2. Εντοπίστε τις όποιες ενδείξεις μεροληψίας στις παρακάτω περιπτώσεις.

β) Στη διάρκεια της συζήτησης για την όξινη βροχή, η Wilma επιχειρηματολογεί απευθυνόμενη στον Bruce ως εξής: «Το έξυπνο και καλά πληροφορημένο ακροατήριο που έχουμε εδώ σήμερα γνωρίζει ότι τα μέσα έχουν διογκώσει αυτό το ζήτημα της όξινης βροχής σε πολύ δυσανάλογο βαθμό σε σχέση με την πραγματική έκταση του προβλήματος».

Ας υποθέσουμε ότι η Wilma δεν καταφεύγει σε κάποιο ρητορικό τέχνασμα, αλλά αυτό που λέει το εννοεί ειλικρινά. Σε αυτή την περίπτωση προσπαθεί να ενισχύσει τη θέση της και να αποτρέψει τη διατύπωση επικρίσεων δηλώνοντας χωρίς στοιχεία ότι το ακροατήριο συντάσσεται με αυτή. Ενδεχομένως, κάποια μέλη του κοινού μπορεί να συμφωνούν με τα λεγόμενα της, αλλά το να ισχυρίζεται ότι αυτό ισχύει για τους πάντες αποτελεί γενίκευση που προδίδει επιπολαιότητα και ισχυρογνωμοσύνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΣΥΝΑΦΕΙΑ

ΑΣΚΗΣΗ 7.1

β) Συμπληρώστε μια αλυσίδα επιχειρηματολογίας που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί εύλογα προκειμένου να συνδέσει το παρακάτω επιχείρημα με το γενικό ζήτημα του διαλόγου, δείχνοντας ότι το επιχείρημα είναι αποδεικτικά συναφές. Ας υποθέσουμε ότι η Helen, σε κάποιο σημείο του διαλόγου για το φιλοδώρημα, παρουσιάζει το εξής επιχείρημα.

Όταν οι πελάτες δίνουν φιλοδώρημα χωρίς σύνεση, τα άτομα που εξυπηρετούν πελάτες προσβάλλονται.

Οι πελάτες δίνουν φιλοδώρημα χωρίς σύνεση.

Επομένως, τα άτομα που εξυπηρετούν πελάτες προσβάλλονται.

Τα άτομα που εξυπηρετούν προσβάλλονται από την καθιερωμένη πρακτική της ασύνετης παροχής φιλοδωρημάτων που ακολουθούν οι πελάτες τους.

Οι πρακτικές που αναγκάζουν κάποια άτομα να υφίστανται τις προσβολές τρίτων είναι καταδικαστέες.

Επομένως, η καθιερωμένη πρακτική του φιλοδωρήματος είναι καταδικαστέα.

ΑΣΚΗΣΗ 7.2

Ας υποθέσουμε ότι ο Bob και η Helen βρίσκονται σε μια κριτική συζήτηση πάνω στο ζήτημα του φιλοδωρήματος, του είδους που σκιαγραφήθηκε σε προηγούμενες περιπτώσεις όπου απεικονίστηκε η αντιπαράθεσή τους. Να κρίνετε αν τα παρακάτω επιχειρήματα που χρησιμοποιεί η Helen είναι συναφή ή όχι στο συγκεκριμένο πλαίσιο.

β) Το φιλοδώρημα είναι αναξιοπρεπές, επειδή προϋποθέτει ένα σύστημα κοινωνικών τάξεων όπου η μια πλευρά υποτίθεται πως είναι κατώτερη από την άλλη.

Το επιχείρημα αυτό είναι συναφές με το αντικείμενο του διαλόγου, επειδή προβάλλει έναν πολύ σοβαρό λόγο υπέρ της κατάργησης της πρακτικής του φιλοδωρήματος και συγκεκριμένα ότι προϋποθέτει και κατά συνέπεια διαιωνίζει την ύπαρξη σοβαρών κοινωνικών διακρίσεων.

δ) Καλύτερα να το βουλώσεις, Bob, επειδή η διατύπωση των απόψεών σου για το φιλοδώρημα θα μπορούσε να έχει αρνητικές συνέπειες.

Το επιχείρημα αυτό δεν είναι συναφές, καθώς η Helen προσπαθεί να στερήσει τον λόγο από τον Bob επειδή δεν συμφωνεί με τις θέσεις του.

ΑΣΚΗΣΗ 7.3

1. Υποθέστε ότι είστε ο πρόεδρος μιας σύσκεψης στην παρακάτω περίπτωση. Πώς θα αντιδρούσατε;

Η εταιρεία σας πραγματοποιεί μια σύσκεψη με προγραμματισμένη διάρκεια μίας ώρας, στην οποία τα μοναδικά θέματα στην ημερησία διάταξη είναι η απόφαση σχετικά με το αν η εταιρεία πρέπει να προχωρήσει στην κυκλοφορία ενός νέου προϊόντος που έχει κατασκευάσει· ενός νέου συστήματος αντικλεπτικού συναγερμού. Κατά τη διάρκεια της σύσκεψης, ένας από τους μηχανικούς του προγράμματος αρχίζει να επιχειρηματολογεί επί μακρόν σχετικά με την ανάγκη να θεσπισθούν νέοι κανόνες για τη σεξουαλική παρενόχληση. Καθώς ο χρόνος λιγοστεύει, ο πρόεδρος παρεμβαίνει και ρωτά αν θα μπορούσε να συγκληθεί μια άλλη συνάντηση, ώστε να συζητηθεί το ζήτημα της παρενόχλησης, καθώς τη δεδομένη στιγμή προέχει η απόφαση του αν πρέπει να διατεθεί στην αγορά το νέο σύστημα. Ο μηχανικός αποκρίνεται ότι το πρόβλημα της παρενόχλησης είναι συναφές, επειδή είναι πολύ σημαντικό για την ψυχολογική προσαρμογή των υπαλλήλων, και αυτός ο παράγοντας με τη σειρά του είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή διάθεση του προϊόντος στην αγορά. Προσθέτει ότι το ζήτημα είναι τόσο σημαντικό ώστε πρέπει να επιλυθεί άμεσα.

Το ζητούμενο εδώ είναι να διευκρινιστεί εάν η παρέμβαση του μηχανικού και η επιχειρηματολογία που παρουσίασε είναι συναφής με το αντικείμενο της σύντομης αυτής σύσκεψης. Μια εύλογη κίνηση για τον πρόεδρο είναι να ρωτήσει τον μηχανικό εάν διαθέτει στοιχεία τα οποία να δείχνουν ότι η δυσφορία των υπαλλήλων της εταιρείας από την σεξουαλική παρενόχληση που υφίστανται είναι τόσο διαδεδομένη και τόσο έντονη, ώστε να σαμποτάρουν την κυκλοφορία και την προώθηση του καινούργιου προϊόντος. Εάν ο μηχανικός παρουσιάσει πειστικά στοιχεία ότι έτσι έχουν τα πράγματα, ο πρόεδρος οφείλει να θεωρήσει ότι το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης των υπαλλήλων είναι συναφές και να προχωρήσει στη συζήτησή του. Εάν ο μηχανικός δεν παρουσιάσει τέτοια στοιχεία, ο πρόεδρος θα πρέπει να αρνηθεί να συζητηθεί αυτό το θέμα στην παρούσα σύντομη σύσκεψη, καθώς δεν σχετίζεται άμεσα με το αντικείμενό της.

ΑΣΚΗΣΗ 7.4

Σε ένα δικαστήριο, ενώ επιχειρεί να αποδείξει ότι ο κατηγορούμενος είναι ένοχος για φόνο, η κατηγορούσα υποστηρίζει με πάθος ότι ο φόνος είναι ειδικός έγκλημα, και μάλιστα κατορθώνει να αποδείξει αυτό το συμπέρασμα. Ποια κριτική αδυναμία είναι εμφανής στην προκειμένη περίπτωση, και πώς μπορούμε να δείξουμε ότι το επιχείρημα της κατηγορούσας είναι ελαττωματικό από αυτή την άποψη;

Σε αυτή την περίπτωση παραβιάζεται το νομικό κριτήριο της παροχής συναφών αποδεικτικών στοιχείων. Η απόδειξη ότι ο φόνος είναι ειδικό έγκλημα δεν δημιουργεί μια νέα κατάσταση πραγμάτων στην οποία να μεταβάλλονται προς τα πάνω ή προς τα κάτω οι πιθανότητες να είναι ένοχος ο κατηγορούμενος σε σχέση με τις πιθανότητες που υπήρχαν πριν παρουσιαστεί η συγκεκριμένη απόδειξη. Το επιχείρημα είναι ελαττωματικό γιατί δεν προσφέρει τίποτα στην προσπάθεια της κατηγορούσας αρχής να αποδείξει την ενοχή του κατηγορουμένου πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία.

ΑΣΚΗΣΗ 7.5

Να εκθέσετε τη δομή των παρακάτω επιχειρημάτων επίκλησης του φόβου και να θέσετε τις κατάλληλες κριτικές ερωτήσεις.

α) Σε μια τηλεοπτική διαφήμιση, βλέπουμε δυο έφηβες να καλλωπίζονται μπροστά σε έναν καθρέφτη. Η μια επισημαίνει στην άλλη ότι δεν είναι δίκαιο που έχει τόσο ωραία επιδερμίδα, ενώ το δικό της δέρμα έχει τόσα στίγματα. Η άλλη κοπέλα απαντά, «Αν δεν κάπνιζες, το πρόσωπό σου θα έδειχνε πολύ πιο υγιές». Η πρώτη κοπέλα της εξομολογείται ότι το αγόρι της σκέφτεται να την παρατήρει, επειδή η εμφάνισή της έχει χαλάσει τόσο πολύ.

Πρόκειται για μια διαφήμιση που προτρέπει κυρίως τους νέους ανθρώπους να σταματήσουν το κάπνισμα βασιζόμενη στον φόβο να μην μεταβληθεί η εξωτερική εμφάνισή τους προς το χειρότερο. Οι κριτικές ερωτήσεις που θα μπορούσαν να τεθούν είναι εάν υπάρχει κάποια επιστημονικά αποδεδειγμένη αιτιακή σχέση μεταξύ καπνίσματος και δημιουργίας στίγμάτων στο δέρμα, εάν τα στίγματα εμφανίζονται σε όλους τους καπνιστές ανεξάρτητα από το πόσο καπνίζουν ή εάν το κάπνισμα προσφέρει σε κάποιους ανθρώπους και σε συγκεκριμένες περιστάσεις τόσο μεγάλο όφελος που να υποσκελίζει την ενόχληση που προκαλούν κάποια στίγματα στην επιδερμίδα.

ΑΣΚΗΣΗ 7.6

Να αξιολογήσετε τα παρακάτω επιχειρήματα και να περιγράψετε τη δομή του κάθε επιχειρήματος.

β) Βοηθός προς στέλεχος: «Είμαι σίγουρος ότι θα θέλετε να αυξήσετε τον μισθό μου για το ερχόμενο έτος. Σε τελική ανάλυση, δεν θα θέλατε η σύζυγός σας να ακούσει φήμες ότι με παρενοχλείτε σεξουαλικά».

Πρόκειται για μια ξεκάθαρη περίπτωση επιχειρήματος επίκλησης της ράβδου.

Εάν δεν μου αυξήσεις τον μισθό, θα υποψιαστεί η γυναίκα σου ότι με παρενοχλείς σεξουαλικά.

Δεσμεύομαι προσωπικά ότι θα το υποψιαστεί.

Επομένως, θα ήταν καλό για σένα να μου αυξήσεις τον μισθό.

Η βοηθός βέβαια δεν προβαίνει σε μια ευθεία απειλή προς το στέλεχος, καθώς δεν δηλώνει ευθαρσώς ότι θα μιλήσει στη γυναίκα του, αλλά αφήνει να εννοηθεί με πειστικό τρόπο ότι θα φροντίσει να το μάθει.

ΑΣΚΗΣΗ 7.7

Αξιολογήστε τα παρακάτω επιχειρήματα.

α) Ένας άνδρας που κάνει αίτηση για μια θέση εργασίας ως χειριστής γερανού σε μια κατασκευαστική εταιρεία πληροί τις προϋποθέσεις, με μοναδική εξαίρεση το ότι έχει μια τάση να παθαίνει λιποθυμικά επεισόδια. Δηλώνει ότι δεν έχει καταφέρει να βρει δουλειά ώστε να θρέψει τα έξι παιδιά του, καθώς και ότι η γυναίκα του τυφλώθηκε πρόσφατα σε ένα τροχαίο ατύχημα.

Η επίκληση του οίκτου στην περίπτωση αυτή αποπροσανατολίζει και δεν είναι συναφής, καθώς αναγκαία προϋπόθεση για να προσληφθεί κανείς ως χειριστής γερανού είναι να είναι απολύτως υγιής, κάτι που δεν ισχύει στην περίπτωση του αιτούντος. Η επίδειξη οίκτου εδώ μπορεί να έχει σοβαρές επιπτώσεις για πολλούς ανθρώπους.

ΑΣΚΗΣΗ 7.8

Αναγνωρίστε τον τύπο επιχειρήματος σε κάθε μία από τις παρακάτω περιπτώσεις και συζητήστε αν συντελείται κάποια διαλεκτική μεταβολή.

α) Δύο μέλη της Αμερικανικής Γερουσίας συζητούν ένα συγκεκριμένο νομοσχέδιο που πρόκειται να τεθεί σε ψηφοφορία στην επόμενη ολομέλεια. Το ένα μέλος παρουσιάζει διάφορα επιχειρήματα κατά του νομοσχεδίου. Το άλλο, που τυχαίνει να είναι ο υπεύθυνος για την κομματική πειθαρχία, αποκρίνεται: «Δεν θα ψήφιζα κατά του νομοσχεδίου αν ήμουν στη θέση σου. Ενδέχεται να συνειδητοποιήσεις ότι το να είσαι αντικομφορμιστής στο κόμμα μας σημαίνει ότι δεν θα διοριστείς ποτέ σε κάποια σημαντική επιτροπή που θα σου εξασφάλιζε μια επιτυχημένη πορεία».

Στην περίπτωση αυτή έχουμε μια διαλεκτική μεταβολή και συγκεκριμένα μια απότομη και απροειδοποίητη μετάβαση από έναν διάλογο πειθούς, όπου ανταλλάσσονται επιχειρήματα υπέρ και κατά ενός νομοσχεδίου, σε έναν διάλογο διαπραγμάτευσης αναφορικά με το τι έχει να κερδίσει ή να χάσει ο πρώτος γερουσιαστής εάν ψηφίσει υπέρ ή κατά του νομοσχεδίου. Ο δεύτερος γερουσιαστής προβάλλει ένα επιχείρημα επίκλησης της ράβδου, απειλώντας ουσιαστικά τον πρώτο προκειμένου να εξασφαλίσει τη θετική ψήφο του. Το επιχείρημά του δεν είναι συναφές, καθώς δεν αρμόζει στον διάλογο πειθούς στον οποίο είναι προφανές ότι εμπλέκονται οι δύο γερουσιαστές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΣΕ ΔΙΑΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΑΣΚΗΣΗ 8.1

Αξιολογήστε τις παρακάτω περιπτώσεις πρακτικής συλλογιστικής δείχνοντας τη δομή των πρακτικών συναγωγών που περιέχουν και καταγράφοντας τις κατάλληλες κριτικές ερωτήσεις που θα μπορούσαν να διατυπωθούν.

α) Πρέπει να έχω φτάσει στο πανεπιστήμιο μέχρι τις 10:00 αλλά έχει χιονοθύελλα και το αυτοκίνητό μου δεν ξεκινάει. Το καλύτερο θα ήταν να αρχίσω να περπατάω.

Στόχος μου είναι να φτάσω στο πανεπιστήμιο μέχρι τις 10:00.

Η μόνη δυνατότητα για να επιτύχω τον στόχο μου υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις είναι να πάω με τα πόδια.

Επομένως, πρέπει να αρχίσω να περπατάω.

Ορισμένες κριτικές ερωτήσεις που θα μπορούσαν να διατυπωθούν είναι οι ακόλουθες:

Μήπως υπάρχει κάποια άλλη εναλλακτική, όπως το να πάρω ταξί; (E1)

Μήπως έχει τόσο πολύ χιόνι, ώστε ο στόχος της μετάβασής μου στο πανεπιστήμιο να μην είναι γενικά εφικτός; (E2)

Μήπως το γεγονός ότι δεν είμαι κατάλληλα ενδεδυμένος για να περπατήσω μέσα σε χιονοθύελλα θέσει σε κίνδυνο την υγεία μου ακόμα και τη ζωή μου; (E4)

Αποτελεί τελικά το να πάω με τα πόδια την καλύτερη εναλλακτική; (E5)

ε) Προκειμένου να εξασφαλισθεί η ασφάλεια των θέσεων εργασίας, είναι απαραίτητο το σωματείο να κατέβει σε απεργία, επειδή, αν δεν απεργήσουμε, η εταιρεία μπορεί να αποφασίσει να προχωρήσει σε περικοπές. Ακόμα, αν δεν απεργήσουμε, η εταιρεία δεν θα δεχτεί νέες ρήτρες στο συμβόλαιο, οι οποίες θα καθιστούσαν δυσκολότερη την απόλυση εργατών. Επομένως, το σωματείο πρέπει να κατέβει σε απεργία.

Στόχος μας είναι όλοι οι εργαζόμενοι στην εταιρεία να διατηρήσουν τις θέσεις τους και να γίνουν δυσκολότερες οι απολύσεις.

Ο μόνος τρόπος για να επιτύχουμε αυτόν τον στόχο είναι να απεργήσουμε.

Επομένως, πρέπει να απεργήσουμε.

Ορισμένες κριτικές ερωτήσεις που θα μπορούσαν να διατυπωθούν είναι οι ακόλουθες:

Μήπως υπάρχει κάποια άλλη εναλλακτική, όπως το να προχωρήσουμε σε κάποια διαπραγμάτευση; (E1)

Μήπως ο στόχος της απεργίας είναι ανέφικτος, επειδή οι εργαζόμενοι δεν θα ανταποκριθούν; (E2)

Μήπως ο στόχος ανασυγκρότησης της οικονομίας της χώρας στην εκπλήρωση του οποίου η εταιρεία μας έχει σημαντικό ρόλο να επιτελέσει, είναι σημαντικότερος αυτή τη στιγμή από την αποτροπή κάποιων πιθανών απολύσεων; (E3)

Μήπως το να κατεβούμε σε απεργία επιδεινώσει τελικά τη θέση των εργαζομένων της εταιρείας; (E4)

Αποτελεί τελικά η απεργία την καλύτερη εναλλακτική; (E5)

ΑΣΚΗΣΗ 8.2

Να επαναδιατυπώσετε την κάθε μία από τις παρακάτω δηλωτικές προτάσεις ως σχέση ικανών ή αναγκαίων συνθηκών που αφορούν προτάσεις (ή γεγονότα ή ενέργειες). Στη συνέχεια, να τις διατυπώσετε με βάση την άλλη σχέση. Δηλαδή, αν πρόκειται για σχέση αναγκαίας συνθήκης, να την εκφράσετε με μια ισοδύναμη σχέση ικανής συνθήκης, και αντιστρόφως.

β) Αν ο Bob κερδίσει το τουρνουά σκακιού, ο Ed θα χάσει.

Το να κερδίσει ο Bob το τουρνουά είναι ικανή συνθήκη για να το χάσει ο Ed. Δεν αποτελεί αναγκαία συνθήκη, καθώς ο Ed θα μπορούσε να χάσει το τουρνουά και εάν κέρδιζε η Μαρία ή κάποιος άλλος συμμετέχων. Εάν το να κερδίσει ο Bob το τουρνουά είναι ικανή συνθήκη για να το χάσει ο Ed, το να χάσει ο Ed το τουρνουά είναι αναγκαία συνθήκη για να το κερδίσει ο Bob.

δ) Αν ο Herman δεν πάρει υψηλή βαθμολογία στο LSAT, δεν θα τον δεχτούν στη νομική σχολή.

Η υψηλή βαθμολογία στο LSAT αποτελεί αναγκαία συνθήκη (όχι όμως και ικανή) για την εισαγωγή του Herman στη νομική σχολή, καθώς η είσοδος σε αυτή τη σχολή έχει και άλλες αναγκαίες προϋποθέσεις, όπως λ.χ. υψηλή βαθμολογία στο Λύκειο. Εάν η επίτευξη υψηλής βαθμολογίας στο LSAT αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την εισαγωγή του στη νομική σχολή, το ότι δεν επέτυχε υψηλή βαθμολογία στο τεστ αποτελεί ικανή συνθήκη για το ότι δεν έγινε δεκτός στη νομική σχολή.

ΑΣΚΗΣΗ 8.3

Εκφράστε τη συλλογιστική δομή που χρησιμοποιείται στα παρακάτω επιχειρήματα με τη μορφή (ΔΣ) ή τη μορφή (ΔΣ/ΙΚΗ), και αξιολογήστε το επιχείρημα.

γ) Η παρακάτω διάζευξη χρησιμοποιήθηκε από τον Bertrand Russell το 1948 ως τμήμα του επιχειρηματός του με σκοπό να δικαιολογήσει τη λογική της εξαπόλυσης ενός προληπτικού πυρηνικού χτυπήματος εναντίον της Ρωσίας: «Είτε πρέπει να κηρύξουμε τον πόλεμο στη Ρωσία προτού αποκτήσει την ατομική βόμβα, είτε θα είμαστε αναγκασμένοι να καθίσουμε ήσυχα και να την αφήσουμε να μας κυβερνήσει».

Είτε θα πρέπει να κηρύξουμε τον πόλεμο στη Ρωσία προτού αποκτήσει ατομική βόμβα, είτε θα πρέπει να την αφήσουμε να μας κυβερνήσει.

Δεν θα αφήσουμε τη Ρωσία να μας κυβερνήσει (εύλογη άδηλη προκείμενη που προκύπτει από τα στοιχεία που διαθέτουμε.)

Επομένως, θα πρέπει να κηρύξουμε τον πόλεμο στη Ρωσία προτού αποκτήσει ατομική βόμβα.

Πρόκειται για διαζευκτικό συλλογισμό δεδομένου ότι στην πρώτη προκείμενη εμφανίζονται μόνο δύο επιλογές. Το επιχείρημα αυτό μπορεί να επικριθεί για τον λόγο ότι θεωρεί ότι οι μόνες επιλογές είναι ο πόλεμος ή η υποταγή, αποκλείοντας άλλες εναλλακτικές, όπως τη διερεύνηση της δυνατότητας προσέγγισης των δύο πλευρών.

ΑΣΚΗΣΗ 8.4

Αξιολογήστε τη χρήση του επιχειρήματος της επίκλησης των συνεπειών στις παρακάτω περιπτώσεις.

α) Ο Pierre και η Mary διαφωνούν σε σχέση με το ζήτημα της απόσχισης του Κεμπέκ από τον Καναδά. Ο Pierre υποστηρίζει ότι η ανεξαρτησία θα ήταν ωφέλιμη, επειδή θα διατηρούσε τη γαλλόφωνη πολιτισμική κληρονομιά. Η Mary υποστηρίζει ότι, αν το Κεμπέκ αποσχιζόταν, θα υπήρχε τεράστια ανεργία, ειδικά στο Κεμπέκ, όπου κατοικούν πολλοί υπάλληλοι της ομοσπονδιακής κυβέρνησης.

Αμφότεροι οι συνομιλητές χρησιμοποιούν συναφή επιχειρήματα επίκλησης θετικών ή αρνητικών συνεπειών που εκτιμούν ότι θα έχει η απόσχιση του Κεμπέκ από τον Καναδά.

γ) Ο Ted και η Alice συμμετέχουν σε μια κριτική συζήτηση σε σχέση με το ζήτημα του αν η χορτοφαγία είναι υγιεινή. Ο Ted υποστηρίζει: «Η στήριξη της χορτοφαγίας θα οδηγήσει στην απώλεια θέσεων στη βιομηχανία κρέατος, και αν κατακρίνεις τη βιομηχανία κρέατος, θα έχεις μεγάλο πρόβλημα!»

Το πρώτο επιχείρημα επίκλησης αρνητικών συνεπειών που προβάλλει ο Ted είναι συναφές σε αυτόν τον διάλογο πειθούς, καθώς επικαλείται τις γενικότερες αρνητικές συνέπειες που θα έχει για την οικονομία η στήριξη της χορτοφαγίας. Το δεύτερο δεν είναι συναφές, δεδομένου ότι επικαλείται τις αρνητικές συνέπειες που θα έχει η στήριξη της χορτοφαγίας για την ίδια την Alice.

ΑΣΚΗΣΗ 8.5

Αξιολογήστε κριτικά τα παρακάτω διλήμματα χρησιμοποιώντας είτε τη στρατηγική της αποφυγής είτε της κατά μέτωπον επίθεσης. Επιλέξτε ένα παράδειγμα και διαμορφώστε ένα αντιδίλημμα ενάντια στο αρχικό δίλημμα.

β) Προκειμένου οι σχολικές κλινικές να περιορίσουν τη μάστιγα της εφηβικής εγκυμοσύνης, θα πρέπει να διανέμουν προφυλακτικά· αν όμως επιθυμούν να αποθαρρύνουν το εκτός γάμου σεξ, τότε θα πρέπει να μην διανέμουν προφυλακτικά. Από τη στιγμή που οι σχολικές κλινικές είτε θα διανέμουν είτε δεν θα διανέμουν προφυλακτικά, ή δεν θα να περιορίσουν τη μάστιγα της εφηβικής εγκυμοσύνης ή δεν θα αποθαρρύνουν το εκτός γάμου σεξ.

Το αρχικό δίλημμα ανασυγκροτημένο έχει ως εξής:

*Οι σχολικές κλινικές είτε θα διανέμουν προφυλακτικά είτε όχι.
Εάν διανέμουν προφυλακτικά, δεν θα αποθαρρύνουν το εκτός γάμου σεξ.
Εάν δεν διανέμουν προφυλακτικά, δεν θα περιορίζουν τη μάστιγα της εφηβικής εγκυμοσύνης.*

Επομένως, οι σχολικές κλινικές είτε δεν θα αποθαρρύνουν το εκτός του γάμου σεξ είτε δεν θα περιορίζουν τη μάστιγα της εφηβικής εγκυμοσύνης.

Μια κριτική αντιμετώπιση αυτού του διλήμματος είναι θεωρητικά εφικτό να επιτευχθεί με την κατά μέτωπον επίθεση στην τρίτη προκείμενη. Θα μπορούσε λ.χ. να προσκομίσει κανείς στατιστικές που θα δείχνουν ότι η διανομή ή μη διανομή προφυλακτικών από τις σχολικές κλινικές δεν επηρεάζει τη συχνότητα της εγκυμοσύνης μεταξύ των μαθητριών. Εναλλακτικά θα μπορούσε κανείς να επιτεθεί στη δεύτερη προκείμενη με το επιχείρημα ότι δεν πρέπει να αποθαρρύνεται το σεξ με προφυλακτικό μεταξύ συναινούντων εφήβων άνω των δεκαπέντε ετών. Αυτό θα μετρίαζε την ισχύ της προκείμενης αυτής και θα έδινε τη δυνατότητα να προχωρήσει ο διάλογος.

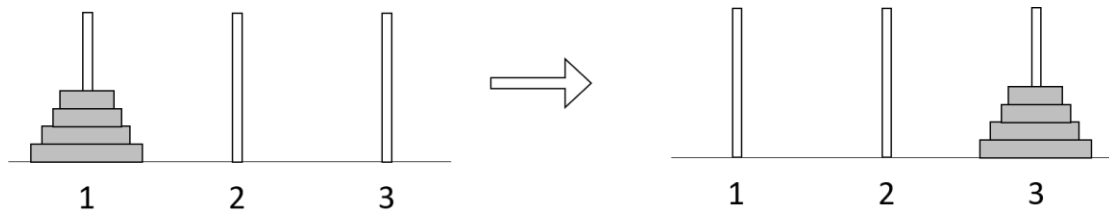
Ένα πιθανό αντιδίλημμα έχει ως εξής:

*Οι σχολικές κλινικές είτε θα διανέμουν προφυλακτικά είτε όχι.
Εάν διανέμουν προφυλακτικά, θα περιορίζονται οι ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες.
Εάν δεν διανέμουν προφυλακτικά, το εκτός γάμου σεξ θα αποθαρρύνεται.*

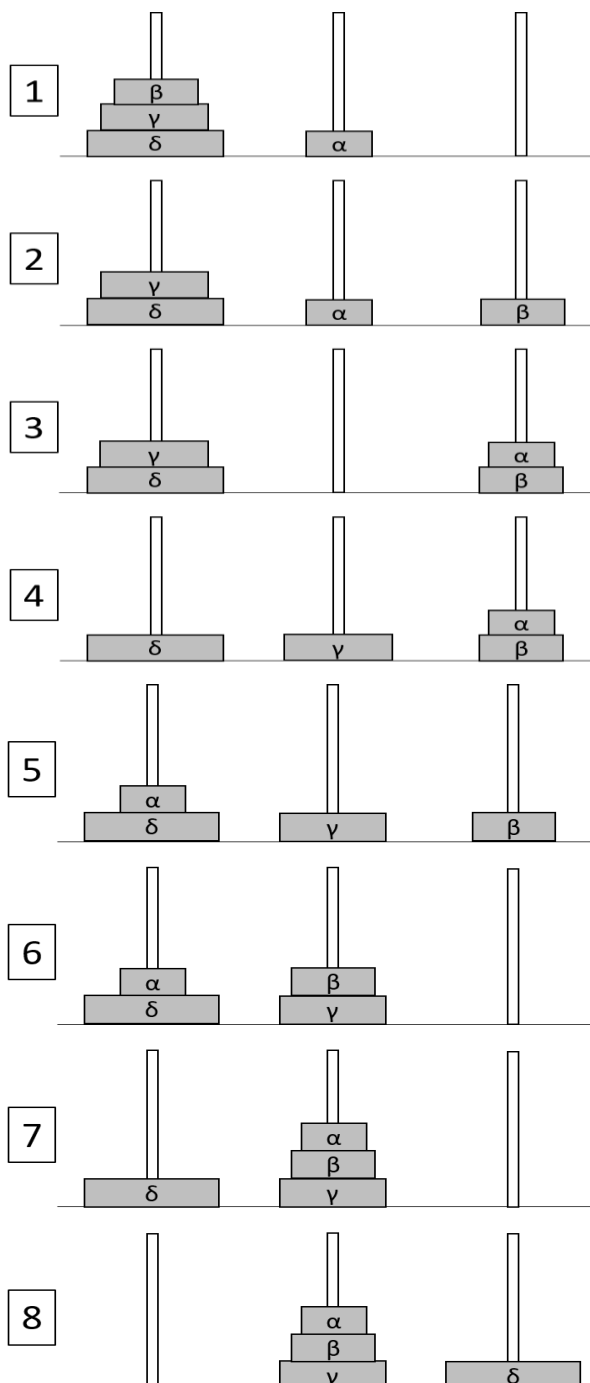
Επομένως, οι σχολικές κλινικές είτε θα περιορίζουν τις ανεπιθύμητες εφηβικές εγκυμοσύνες είτε θα αποθαρρύνουν το εκτός γάμου σεξ.

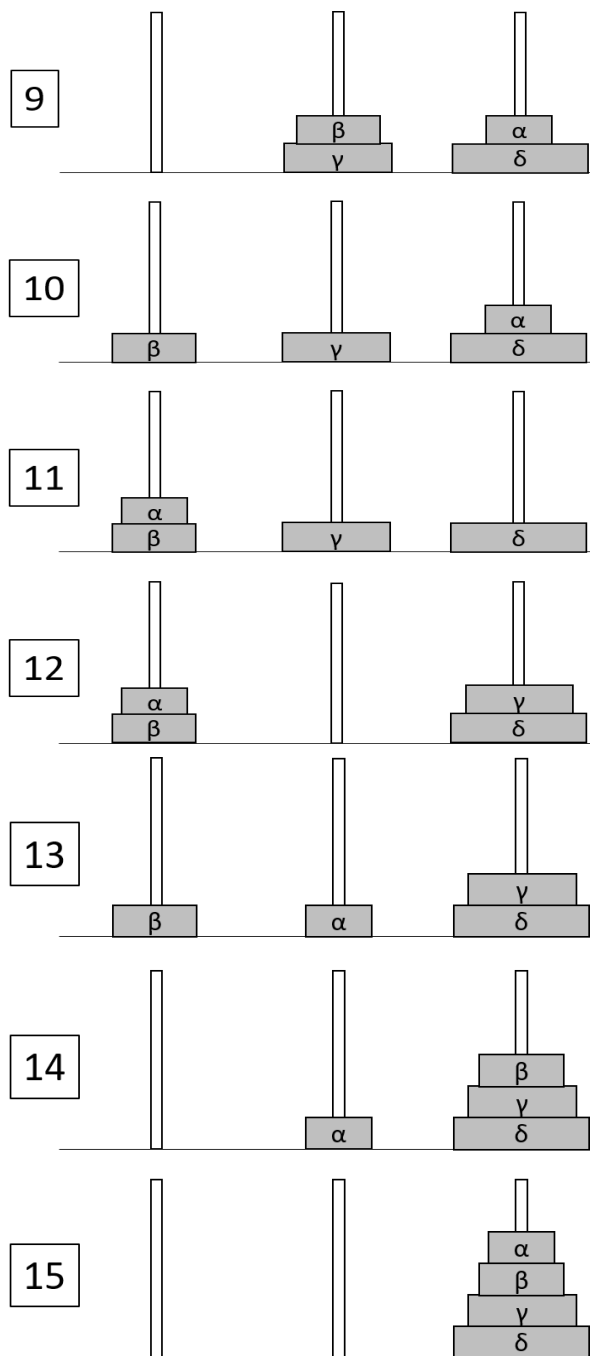
ΑΣΚΗΣΗ 8.6

Δείξτε την ακολουθία πρακτικής συλλογιστικής που απαιτείται προκειμένου να φτάσει κανείς από την αρχική κατάσταση στον στόχο στην παρακάτω περίπτωση, όπου ισχύει η υπόθεση του κλειστού κόσμου. Η αριστερή πλευρά του παρακάτω σχήματος σχήματος (αρχική κατάσταση) απεικονίζει τρεις πύργους και τέσσερις δίσκους διαφόρων μεγεθών που είναι τοποθετημένοι σε στοίβα στον πρώτο πύργο. Πώς μπορούν να μετακινηθούν και οι τέσσερις δίσκοι στον τρίτο πύργο, όπως φαίνεται στη δεξιά πλευρά της εικόνας (κατάσταση στόχου), χωρίς ποτέ να τοποθετηθεί ένας μεγαλύτερος δίσκος πάνω σε έναν μικρότερο;

Ο αριθμός των ελάχιστων κινήσεων που πρέπει να γίνουν για να επιλυθεί αυτό το μαθηματικό παιχνίδι που αποκαλείται πύργος του Ανόι είναι $2^n - 1$, όπου n ο αριθμός των δίσκων. Επομένως στην άσκηση αυτή θα χρειαστεί να κάνουμε δεκαπέντε κινήσεις.

ΑΣΚΗΣΗ 8.7

Εντοπίστε τις προκείμενες και το συμπέρασμα σε κάθε μία από τις παρακάτω συναγωγές ελλιπούς γνώσης, και αξιολογήστε το επιχείρημα της άγνοιας ως ισχυρό ή ανίσχυρο.

α) Είναι πολύ πιθανό να μην υπάρχει ζωή στην Αφροδίτη. Ομάδες επιστημόνων έχουν διεξαγάγει ενδελεχείς μελέτες στην ατμόσφαιρα και στην επιφάνεια του πλανήτη, και δεν έχουν βρεθεί ζωντανοί οργανισμοί.

Εάν υπήρχε ζωή στην Αφροδίτη, αυτό θα ήταν γνωστό από την επιστημονική έρευνα.

Δεν είναι γνωστό από την επιστημονική έρευνα ότι υπάρχει ζωή στην Αφροδίτη.

Επομένως, είναι πολύ πιθανό να μην υπάρχει ζωή στην Αφροδίτη.

Αυτό το επιχείρημα της άγνοιας είναι αρκετά ισχυρό για τον λόγο ότι η επιστήμη σήμερα διαθέτει αξιόπιστους τρόπους για να διαπιστώνει εάν υπάρχει ζωή σε κοντινούς πλανήτες. Ωστόσο, το συμπέρασμα ισχύει πιθανοκρατικά, καθώς δεν έχουμε πλήρη εικόνα των συνθηκών που επικρατούν σε κάθε σημείο αυτού του πλανήτη.

ΑΣΚΗΣΗ 8.8

Αξιολογήστε τις παρακάτω περιπτώσεις πρακτικής συλλογιστικής κάνοντας τις κατάλληλες κριτικές ερωτήσεις.

α) Πρέπει να έχω φτάσει στο πανεπιστήμιο μέχρι τις 10:00 αλλά έχει χιονοθύελλα και το αυτοκίνητό μου δεν ξεκινάει. Το καλύτερο θα ήταν να αρχίσω να περπατάω. Ωστόσο, αφού κάνω μερικά βήματα, διαπιστώνω ότι η καταιγίδα είναι πολύ έντονη και δεν μπορώ να προχωρήσω παρά ελάχιστα. Αρχίζω να ανησυχώ για την ασφάλειά μου εάν προχωρήσω περισσότερο.

Στην περίπτωση αυτή το αρχικό συμπέρασμα του πρακτικού συλλογισμού αμφισβητείται πρώτον με το κριτικό ερώτημα εάν υπάρχουν καινούργιες πληροφορίες, όπως το γεγονός ότι ο δρων δεν μπορεί να περπατήσει μέσα στη χιονοθύελλα, οι οποίες συνηγορούν υπέρ της αναθεώρησής του. Δεύτερον, αμφισβητείται με το κριτικό ερώτημα εάν ο αρχικός στόχος του δρώντος έρχεται σε σύγκρουση με άλλους στόχους του. Συγκριμένα, αρχίζει να αναρωτιέται μήπως ο γενικότερος στόχος του να είναι ασφαλής είναι όχι μόνο ασύμβατος αλλά και σημαντικότερος σε σχέση με τον στόχο του να φτάσει στο πανεπιστήμιο στις 10:00.